

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 1. märts 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0053(COD)

6795/23
ADD 1

TRANS 74
IA 29
CODEC 253

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	1. märts 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 127 final
Teema:	LISAD järgmise dokumendi juurde: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, milles käsitletakse juhilubasid ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2561, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1724 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/126/EÜ ja komisjoni määrus (EL) nr 383/2012

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 127 final.

Lisatud: COM(2023) 127 final

Brüssel, 1.3.2023
COM(2023) 127 final

ANNEXES 1 to 7

LISAD

järgmise dokumendi juurde:

Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse juhilubasid ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2561, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1724 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/126/EÜ ja komisjoni määrus (EL) nr 383/2012

{SEC(2023) 350 final} - {SWD(2023) 128 final} - {SWD(2023) 129 final}

ILISA

LIIKMESRIIKIDE VÄLJASTATUD JUHILUBASID KÄSITLEVAD SÄTTED

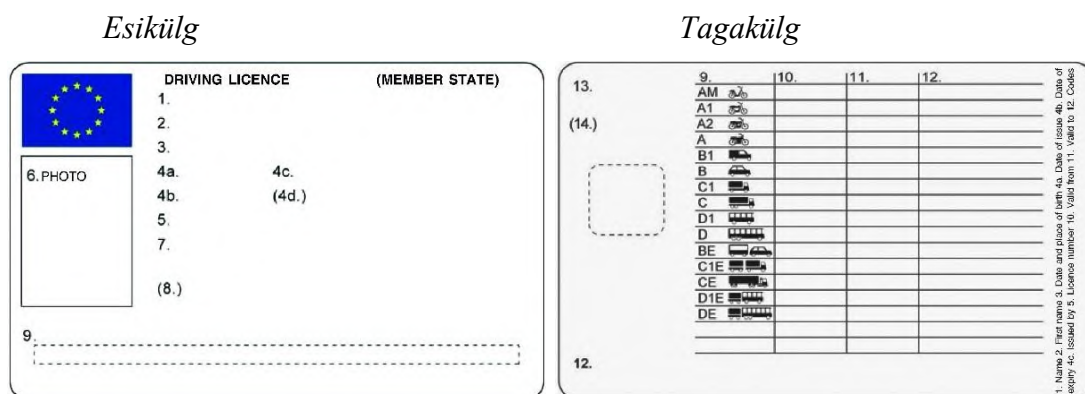
A1 OSA. FÜÜSILISE JUHILOA ÜLDNÕUDED

- (1) Liidu juhiloamudeli kaardi füüsilised omadused vastavad ISO 7810 ja ISO 7816-1 standarditele.

Kaart valmistatakse polükarbonaadist.

Meetodid, millega kontrollitakse juhilubade omadusi, et kinnitada nende vastavust rahvusvahelisele standardile, vastavad ISO 10373 standardile.

- (2) Juhiloal on kaks külge ja see vastab joonisel 1 esitatud näidisele.

- [1. Perekonnanimi
2. Eesnimi
3. Sünniaeg ja -koht
4a. Juhiloa kehtivuse algus
4b. Juhiloa kehtivuse lõpp
4c. Juhiloa väljastaja
5. Juhiloa number
10. Kategooria kehtivuse algus
11. Kategooria kehtivuse lõpp
12. Koodid]

Joonis 1. ELi juhiloa näidis

- (3) Juhiluba sisaldab D osas täpsustatud teavet järgmiselt.

Esiküljel on

- suures kirjas sõna „juhiluba” loa väljastanud liikmesriigi keeles või keeltes;
- juhiloa väljastanud liikmesriigi nimi (vabatahtlik);
- juhiloa väljastanud liikmesriigi tunnusmärk negatiivina sinises ristkülikus, mida ümbritseb 12 kollast tähte, nagu on sätestatud D osa punktis 1;
- väljastatud juhiloaga seotud teave (väljad 1–9), nagu on sätestatud D osa punktis 3;

- (e) sõnad „Euroopa Liidu mudel” juhiloa väljastanud liikmesriigi keel(t)es ning sõna „juhiluba” muudes Euroopa Liidu keeltes roosas trükkis juhiloa taustana, nagu on sätestatud D osa punktis 2.

Tagaküljel on:

- (f) väljastatud juhiloaga seotud kategooria teave (väljad 9–12), nagu on sätestatud D osa punktis 4;
- (g) juhiloa haldamiseks vajalik teave (väljad 13 ja 14), nagu on sätestatud D osa punktis 5;
- (h) juhiloa esi- ja tagaküljel olevate järgmiste nummerdatud väljade selgitus: 1, 2, 3, 4a, 4b, 4c, 5, 10, 11 ja 12.

Kui liikmesriik soovib teha kandeid riigikeeles, mis ei ole bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi või ungari keel, koostab ta juhiloa kahes keeles, kasutades üht eespool nimetatud keeltest, ilma et see piiraks muude käesoleva lisa sätete kohaldamist.

Liidu juhiloamudelil peab olema koht, kuhu saab lisada mikrokiibi või samalaadse elektroonilise seadise või printida ruutkoodi.

Värvid on järgmised:

- sinine: Pantone Reflex blue,
- kollane: Pantone yellow.

(4) Erisätted

- (a) Kui liikmesriigi poolt käesoleva lisa kohaselt väljastatud juhiloa omaniku alaline elukoht on teises liikmesriigis, võib nimetatud liikmesriik kanda juhiloale selle haldamiseks vajaliku teabe, tingimusel et ta kannab seda tüüpi teabe ka enda väljastatud juhilubadele ja et loal on selleks piisavalt ruumi.
- (b) Liikmesriigid võivad lisada värve või märgistusi, näiteks vöötkoode või riiklikke sümboleid, ilma et see piiraks käesoleva lisa muude sätete kohaldamist. Liikmesriigid teatavad sellest komisjonile.
- Juhilubade vastastikuseks tunnustamiseks ei või vöötkood sisaldada muud teavet peale selle, mis juhiloal juba olemas on või mis on vajalik loa väljastamiseks.
- (c) Juhiloa esi- ja tagaküljel sisalduv teave peab olema selgesti loetav ning juhiloa tagaküljel väljadel 9–12 on tähtede minimaalne kõrgus 5 punkti.

A2 OSA. FÜÜSILISE JUHILOA VÕLTSIMISVASTASED NÕUDED

(1) Juhilubade füüsilist turvalisust ohustavad:

- (a) võltskaartide valmistamine: asjakohase dokumendiga väga sarnase uue kaardi loomine kas täiesti iseseisva objektina või originaaldokumenti kopeerides;
- (b) juhiloa oluline muutmine: muudetakse mõnd originaaldokumendi omadust, näiteks sellele trükitud andmeid.

- (2) Üldine turvalisus sõltub süsteemist tervikuna, mis hõlmab taotlemist, andmete edastamist, kaardi valmistamiseks kasutatud materjali, trükitehnikat, minimaalset hulka erinevaid turvaelemente ja isikustamist.
- (3) Juhilubade materjal muudetakse võltsimiskindlaks järgmiste tehnikate abil (kohustuslikud turvaelemendid):
 - (a) kaardi materjal on UV-kindel;
 - (b) taustaturvamuster, mis on tänu mitmevärvilise turvalise trükivärviga iiristrüki ning positiivse ja negatiivse giljoššrüki kasutamisele kaitstud võltsimise eest skaneerimise, trükkimise või kopeerimise teel. Muster ei moodustu põhivärvidest (CMYK: tsüaan, magenta, kollane, must), sellel peab olema vähemalt kahevärviline kompleksne struktuur ja mikrokiri;
 - (c) optiliselt muutuvad kujundid, mis pakuvad piisavat kaitset kopeerimise ja foto võltsimise vastu;
 - (d) lasergraveerimine;
 - (e) foto jaoks ettenähtud alal peaksid taustaturvamuster ja foto vähemalt selle serval kattuma (hajuv muster).
- (4) Lisaks sellele muudetakse juhilubade materjal võltsimiskindlaks, kasutades vähemalt kolme järgnevat tehnikat (lisaturvaelemendid):
 - (a) värvimuutvad tindid*,
 - (b) termokromaatiline värv*,
 - (c) spetsiaalsed hologrammid*,
 - (d) muutuvad laserkujutised*,
 - (e) nähtav ja läbipaistev ultravioletne fluorestseeriv värv,
 - (f) pärlmuttertrükivärv,
 - (g) digitaalne vesimärk taustal,
 - (h) infrapunased või fosforestseeruvad pigmendid,
 - (i) kombitavad märgid, sümbolid või mustrid*.
- (5) Liikmesriigid võivad kehtestada lisaturvaelemente. Üldiselt tuleks eelistada tärniga märgitud tehnikaid, kuna need võimaldavad õiguskaitseametnikel kontrollida kaardi ehtsust erivahenditeta.

B OSA. FÜÜSILISELE JUHILOALE LISATAVA MIKROKIIBI TEHNILINE KIRJELDUS

- (1) Mikrokiip ja selles sisalduvad andmed, sealhulgas liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud lisateave juhiloa kohta, peavad vastama B1 osa nõuetele.
- (2) Mikrokiibiga juhilubade suhtes kohaldatavate standardite loetelu on esitatud B2 osas.
- (3) Mikrokiibiga juhilubade suhtes kohaldatakse ELi tüübikinnitusmenetlust kooskõlas B3 osaga.

- (4) Kui mikrokiibiga juhiluba vastab kõigile asjakohastele ELi tüübikinnitusmenetluse sätetele kooskõlas punktidega 1–3, väljastavad liikmesriigid tootjale või tema esindajale ELi tüübikinnitustunnistuse.
- (5) Vajaduse korral ja eelkõige selleks, et tagada käesoleva osa järgimine, võib liikmesriik tühistada ELi tüübikinnitustunnistuse, mille ta on väljastanud.
- (6) ELi tüübikinnitustunnistustest ja nende tühistamisest teatatakse vastavalt B4 osas esitatud vormile.
- (7) Komisjoni teavitatakse kõigist väljastatud või tühistatud ELi tüübikinnitustunnistustest. Tühistamise korral esitatakse üksikasjalik põhjendus.
Komisjon teavitab liikmesriike kõigist ELi tüübitunnistuse tühistamisest.
- (8) Liikmesriikide väljastatud ELi tüübikinnitustunnistusi tunnustatakse vastastikku.
- (9) Kui liikmesriik teeb kindlaks, et märkimisväärne arv mikrokiibiga juhilubasid leitakse korduvalt olevat vastuolus I lisa käesoleva osaga, teatab liikmesriik sellest komisjonile. Märgitakse kõnealuste juhilubadega seotud vastava ELi tüübikinnitustunnistuse number ning kirjeldatakse nõuetele mittevastavust. Komisjon teavitab põhjendamatu viivitusega kõiki teisi liikmesriike talle käesoleva punkti kohaselt edastatud asjaoludest.
- (10) Kõnealused juhiloa väljastanud liikmesriik uurib probleemi viivitamata ja võtab sobivaid parandusmeetmeid, sh tühistab vajaduse korral ELi tüübikinnitustunnistuse.

B1 OSA. Mikrokiibiga juhilubade üldnõuded

Mikrokiibiga juhilubade üldnõuded, mida on kirjeldatud käesolevas lisas, põhinevad rahvusvahelistel standarditel, eriti ISO/IEC 18013 seeria standarditel. Need hõlmavad järgmist:

- (a) mikrokiibi tehniline kirjeldus ja mikrokiibi loogiline andmestruktuur;
- (b) salvestatavate ühtlustatud ja lisaandmete tehniline kirjeldus;
- (c) mikrokiibil digitaalselt salvestatavate andmete kaitse mehhanismide tehniline kirjeldus.

1. LÜHENDID

Lühend	Tähendus
AID	rakenduse identifikaator
BAP	lihtpääsukaitse
DG	andmerühm
EAL 4+	hindamistagatise tase 4 (täiustatud)
EF	elementaarfail
EFID	elementaarfaili identifikaator
eMRTD	masinloetavad reisidokumendid
ICC	kiipkaart
ISO	Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon
LDS	loogiline andmestruktuur
PICC	viipekaart
PIX	valmistajaspetsiifilise rakendusidentifikaatori laiend
RID	registreeritud rakendusidentifikaator
SOd	dokumendi turvaobjekt

2. MIKROKIIBILE SALVESTATAVAD ANDMED

(1) Kohustuslikud ja vabatahtlikud ühtlustatud andmed juhilubadel

Mikrokiibile salvestatakse D osa kohased ühtlustatud juhiloaandmed. Kui liikmesriik otsustab lisada juhiloale D osa kohaseid vabatahtlikke andmeelemente, salvestatakse ka need mikrokiibile.

(2) Lisaandmed

Liikmesriigid võivad salvestada mikrokiibile lisaandmeid, mis on ette nähtud nende riiklikes juhilubasid käsitlevates õigusaktides. Nad teatavad sellest komisjonile.

3. MIKROKIIP

(1) Andmekandja tüüp

Juhiloa andmekandja on B2 osa punkti 1 kohane kontaktliidesega, kontaktivaba või kaksikliidesega (kontaktliidesega ja kontaktivaba liidesega) mikrokiip.

(2) Rakendused

Kõik mikrokiibil olevad andmed salvestatakse elektroonilistes rakendustes. Kõik mikrokiibi rakendused on identifitseeritavad B2 osa punkti 2 kohase kordumatu koodiga, mida nimetatakse rakenduse identifikaatoriks (AID).

(a) ELi juhiloa rakendus

I lisa D osas osutatud kohustuslikud ja vabatahtlikud juhiloaandmed salvestatakse spetsiaalsesse ELi juhiloarakendusse. ELi juhiloarakenduse AID on:

„A0 00 00 04 56 45 44 4C 2D 30 31“,

mis koosneb kahest järgmisest elemendist:

- Euroopa Komisjoni RID: „A0 00 00 04 56“;
- ELi juhiloarakenduse PIX: „45 44 4C 2D 30 31“ (EDL-01).

Andmed koondatakse loogilise andmestruktuuri (LDS) osaks olevatesse andmerühmadesse (DG).

Andmerühmad salvestatakse ELi juhiloarakenduse elementaarfailides ja neid kaitstakse kooskõlas B2 osa punktiga 3.

(b) Muud rakendused

Muud lisaandmed salvestatakse ühte või mitmesse ELi juhiloarakendusest erinevasse rakendusse. Iga selline rakendus on identifitseeritav kordumatu AID kaudu.

4. ELi JUHILOARAKENDUSE LOOGILINE ANDMESTRUKTUUR

(1) Loogiline andmestruktuur

Juhiloa andmed salvestatakse mikrokiibile B2 osa punkti 4 kohase loogilise andmestruktuuri (LDS) osana. Selles punktis on esitatud lisanõuded kohustuslike ja lisaandmerühmade jaoks.

Iga andmerühm salvestatakse ühte elementaarfaili. ELi juhiloarakenduse jaoks kasutatavatele elementaarfailidele määratakse B2 osa punkti 5 kohased elementaarfailide identifikaatorid ja lühikesed elementaarfailide identifikaatorid.

(2) Kohustuslikud andmerühmad

Kohustuslikud ja vabatahtlikud andmeelemendid salvestatakse järgmistes andmerühmades:

- (a) DG 1: kõik kohustuslikud ja vabatahtlikud andmeelemendid, nagu on esitatud dokumendil, v.a näokujutis ja allkirja kujutis;
- (b) DG 5: juhiloa omaniku allkirja kujutis;
- (c) DG 6: juhiloa omaniku näo kujutis;

DG 1 andmete struktuur vastab punktile 6 ja B2 osa punktile 6. Rühmades DG 5 ja DG 6 sisalduvaid andmeid salvestatakse vastavalt B2 osa punkti 7 nõuetele.

(3) Lisaandmerühmad

Lisaandmelemente, kui need on ette nähtud riiklikes juhilubasid käsitlevates õigusaktides, salvestatakse järgmistes rühmades:

- (a) DG 2: juhiloa omaniku andmed, v.a biomeetrilised andmed;
- (b) DG 3: juhiloa väljastanud ametiasutuse andmed;
- (c) DG 4: portreefoto;
- (d) DG 7: biomeetrilised andmed juhiloa omaniku sõrmejälgede kohta;
- (e) DG 8: biomeetrilised andmed juhiloa omaniku vikerkesta kohta;
- (f) DG 11: muud andmed, näiteks juhiloa omaniku täisnimi riigikeele tähemärkidega.

Neis andmerühmades olevad andmed salvestatakse vastavalt B2 osa punkti 8 nõuetele.

5. ANDMETURBEMEHHANISMID

Mikrokiibi ja sellel leiduvate andmete autentsuse ja tervikluse kontrollimiseks ning juhiloa andmetele juurdepääsu piiramiseks kasutatakse sobivaid mehhanisme.

Mikrokiibil olevaid andmeid kaitstakse vastavalt B2 osa punktis 3 sätestatud nõuetele. Käesolevas jaos esitatakse lisanõuded, mida tuleb täita.

(1) Autentsuse kontrollimine

(a) Kohustuslik passiivautentimine

Kõiki ELi juhiloarakendusse salvestatud andmerühmi kaitstakse passiivautentimise abil.

Passiivautentimisega seotud andmed peavad vastama B2 osa punktis 9 sätestatud nõuetele.

(b) Vabatahtlik aktiivautentimine

Vabatahtlikku aktiivautentimist kasutatakse selle tagamiseks, et algset mikrokiipi ei ole asendatud.

(2) Pääsupiirang

(a) Kohustuslik lihtpääsukaitse

Lihtpääsukaitset (BAP) kohaldatakse ELi juhiloarakenduse kõigi andmete suhtes. Olemasolevate süsteemidega (nt masinloetavate reisidokumentide (eMRTD) süsteem) koostalitluse tagamiseks on kohustus kasutada B2 osa punkti 10 kohast üherealist masinloetavat ala (MRZ).

Kiibile juurdepääsuks kasutatav dokumendivõti Kdoc luuakse üherealisest masinloetavast alast, mida saab sisestada käsitsi või kasutades optilisel märgituvastusel (OCR) põhinevat lugejat. Kasutatakse B2 osa punkti 10 kohast üherealise masinloetava ala BAP 1 konfiguratsiooni.

(b) Tingimuslik eripääsumehhanism

Kui mikrokiibile salvestatakse määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõikes 1 osutatud isikuandmeid, kaitstakse juurdepääsu sellistele andmetele lisameetmetega.

Eripääsumehhanismid peavad vastama B2 osa punkti 11 nõuetele.

(3) Mikrokiibiga juhilubade avaliku võtme taristu (PKI)

Liikmesriigid kehtestavad kooskõlas ISO standardi 18013_3 A lisaga riiklikud avaliku võtme haldamise eeskirjad.

6. ANDMETE ESITAMINE

(1) Andmerühma DG 1 andmete vormindamine

Silt	L	Väärtus			Kodeering	K/V		
61	V	DG 1 andmeelemendid (pesastatud)						
		Silt	L	Väärtus				
		5F 01	V	Tüübikinnituse number	ans	M		
		5F 02	V	Demograafilistest andmeelementidest konstrueeritud andmeobjekt		M		
				Silt	L	Väärtus		
				5F 03	3	Väljastav liikmesriik	a3	M
				5F 04	V	Juhiloa omaniku perekonnanimi/perekonnanimed	as	M
				5F 05	V	Juhiloa omaniku eesnimi/eesnimed	as	M
				5F 06	4	Sünniaeg (ppkkaaaa)	n8	M
				5F 07	V	Sünnikoht	ans	M
				5F 08	3	Kodakondsus	a3	O
				5F 09	1	Sugu	M/F/U	O
				5F 0A	4	Juhiloa väljastamise kuupäev (ppkkaaaa)	n8	M
				5F 0B	4	Juhiloa kehtivuse lõpp (ppkkaaaa)	n8	M
				5F 0C	V	Väljastav asutus	ans	M
				5F 0D	V	Haldusnumber (muu kui dokumendi number)	ans	O
				5F 0E	V	Dokumendi number	an	M
				5F 0F	V	Alaline elukoht või postiaadress	ans	O
		7F 63	V	Sõidukikategooriatest/piirangutest/tingimustest konstrueeritud andmeobjekt			M	
				Silt	L	Väärtus (alljärgneva kodeeringuga)		
				02	1	Kategooriate/piirangute/tingimuste arv	N	M
				87	V	Kategooria/piirang/tingimus	ans	M
				87	V	Kategooria/piirang/tingimus	ans	O
			
				87	V	Kategooria/piirang/tingimus	ans	O

(2) Loogilise kirje formaat

Andmeobjekt koostatakse sõidukikategooriatest, piirangutest või tingimustest järgmises tabelis esitatud struktuuri kohaselt.

Sõidukikategooria kood	Väljastamise kuupäev	Kehtivuse lõpp	Kood	Märk	Väärtus
------------------------	----------------------	----------------	------	------	---------

kus:

- (a) sõidukikategooria koodid esitatakse artiklis 6 kindlaks määratud kujul (nt AM, A1, A2, A, B1, B jne);
- (b) väljastamise kuupäeva formaat on sõidukikategooria puhul PPKKAAAA (päev kahekohaline, kuu kahekohaline, aasta neljakohaline);
- (c) kehtivuse lõppkuupäeva formaat on sõidukikategooria puhul PPKKAAAA (päev kahekohaline, kuu kahekohaline, aasta neljakohaline);
- (d) kood, märk ja väärtus osutavad sõidukikategooria või juhiga seotud lisateabele või piirangutele.

B2 OSA. Andmekandjaga juhilubade suhtes kohaldatavate standardite loetelu

Kirje	Teema	Nõue	Kohaldatav järgmise suhtes
1	Andmekandja liides, organisatsioon ja käsud	ISO/IEC 7816 seeria (kontaktiga), ISO/IEC 14443 seeria (kontaktivaba), nagu on osutatud ISO/IEC 18013-2:2008 standardi C lisas	B1 osa punkti 3 alapunkt 1
2	Rakenduse identifikaator	ISO/IEC 7816-5:2004	B1 osa punkti 3 alapunkt 2
3	Andmeturbemehhanismid	ISO/IEC 18013-3:2009	B1 osa punkti 3 alapunkti 2 alapunkt a B1 osa punkt 5
4	Loogiline andmestruktuur	ISO/IEC 18013-2:2008	B1 osa punkti 4 alapunkt 1
5	Elementaarfaili identifikaatorid	ISO/IEC 18013-2:2008, tabel C.2	B1 osa punkti 4 alapunkt 1
6	DG 1 andmete esitus	ISO 18013-2:2008, lisa C.3.8	B1 osa punkti 4 alapunkt 2 B1 osa punkti 6 alapunkt 1
7	DG 5 ja DG 6 kohustuslike andmete	ISO/IEC 18013-2:2008, lisa C.6.6 ja lisa C.6.7 näo- ja	B1 osa punkti 4

	esitus	allkirjakujutis salvestatakse JPEG-vormingus või JPEG2000-vormingus	alapunkt 2
8	Vabatahtlike ja lisaandmete esitus	ISO/IEC 18013-2:2008, lisa C	B1 osa punkti 4 alapunkt 3
9	Passiivautentimine	ISO/IEC 18013-3:2009, punkt 8.1, andmed salvestatakse elementaarfaili SODs (dokumendi turvalisuse objekt) loogilise andmestruktuuri osana.	B1 osa punkti 5 alapunkti 1 alapunkt a
10	Lihtpääsupiirang	ISO/IEC 18013-3:2009 ja selle muudatus 1	B1 osa punkti 5 alapunkti 2 alapunkt a
	Lihtpääsupiirangu konfiguratsioon	ISO/IEC 18013-3:2009, lisa B.8	
11	Laiendatud pääsupiirang	Tehnilised suunised TR-03110, Advanced Security Mechanisms for Machine Readable Travel Documents – Extended Access Control (EAC), versioon 1.11	B1 osa punkti 5 alapunkti 2 alapunkt a
12	Testimismeetodid	ISO 18013-4:2011	B3 osa punkt 1
13	Turvasertifikaat	Kõrgem turvaklass 4 (EAL 4+) või samaväärne	B3 osa punkt 2
14	Funktsionaalsertifikaat	Kiipkaardi testimine vastavalt ISO 10373 seeriale	B3 osa punkt 3

B3 OSA. Mikrokiibiga ELi juhilubade tüübikinnituse kord

1. ÜLDSÄTTED

Mikrokiibiga juhilubade jaoks ELi tüübikinnitust taotlevad tootjad esitavad turvasertifikaadi ja funktsionaalsertifikaadi.

Tootmisprotsessi igasugusest kavandatud muutmisest, sh tarkvara muutmisest, tuleb eelnevalt teatada tüübikinnituse andnud ametiasutusele. Kõnealune ametiasutus võib nõuda lisateavet ja katsete tegemist enne muudatuse heakskiitmist.

Katsete tegemisel järgitakse B2 osa punktis 12 sätestatud meetodeid.

2. TURVASERTIFIKAAT

Turvalisuse hindamiseks hinnatakse juhiloa mikrokiipe vastavalt B2 osa punktis 13 täpsustatud kriteeriumidele.

Turvasertifikaat antakse üksnes juhul, kui mikrokiibi vastupanuvõime andmete rikkumise või muutmise katsetele on saanud positiivse hinnangu.

3. FUNKTSIONAALSERTIFIKAAT

Juhilubade funktsionaalsertifikaati ja sealhulgas mikrokiipi testitakse laboris vastavalt B2 lisa punktis 14 esitatud kriteeriumidele.

Mikrokiibiga juhilube kasutavad liikmesriigid tagavad B1 lisa asjakohaste funktsionaalstandardite ja nõuete täitmise.

Tootjale antakse funktsionaalsertifikaat, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- mikrokiibil on kehtiv turvasertifikaat;
- on tõendatud vastavus B2 osa nõuetele;
- funktsionaalsed testid on edukalt läbitud.

Funktsionaalsertifikaadi väljastamise eest vastutab liikmesriigi asjaomane asutus. Funktsionaalsertifikaatidel on näidatud väljastava asutuse andmed, taotleja andmed ja mikrokiibi andmed ning testide üksikasjalik loetelu ja nende tulemused.

4. ELI TÜÜBIKINNITUSTUNNISTUS

(1) Tunnistuse näidis

Liikmesriigid annavad ELi tüübikinnitustunnistuse käesoleva lisa kohaste turva- ja funktsioonisertifikaatide esitamisel. ELi tüübikinnitustunnistused peavad vastama B4 osas esitatud näidisele.

(2) Nummerdussüsteem

ELi tüübikinnitussertifikaatide nummerdamise süsteem koosneb järgmisest:

(a) e-täht, millele järgneb ELi tüübikinnituse andnud liikmesriigi tunnusnumber:

- 1 Saksamaa;
- 2 Prantsusmaa;
- 3 Itaalia;
- 4 Madalmaad;
- 5 Rootsi;
- 6 Belgia;
- 7 Ungari;
- 8 Tšehhi;
- 9 Hispaania;
- 12 Austria;
- 13 Luksemburg;
- 17 Soome;
- 18 Taani;
- 19 Rumeenia;

- 20 Poola;
- 21 Portugal;
- 23 Kreeka;
- 24 Iirimaa;
- 25 Horvaatia;
- 26 Sloveenia;
- 27 Slovakkia;
- 29 Eesti;
- 32 Läti;
- 34 Bulgaaria;
- 36 Leedu;
- 49 Küpros;
- 50 Malta;

- (b) sidekriips ja tähed DL, seejärel käesolevale lisale või selle uusimale olulisele tehnilisele muudatusele määratud kahekohaline järjekorranumber. Käesoleva lisa järjekorranumber on 00;
- (c) ELi tüübikinnituse kordumatu identifitseerimisnumber, mille on määranud väljastav liikmesriik.

ELi tüübikinnituse nummerdamise süsteemi näide: e50-DL00 12345

Iga sellise mikrokiibiga juhiloa tüübikinnituse number salvestatakse mikrokiibi andmegrupi DG 1 alla.

B4 OSA. Mikrokiibiga juhilubade ELi tüübikinnitustunnistuse vorm

Pädeva asutuse nimi: ...

Teatis (*):

– tüübikinnituse andmise kohta

– tüübikinnituse tühistamise kohta

seoses ELi juhiloaga, mille on mikrokiip

Tüübikinnituse nr: ...

1. Tootemark või kaubamärk: ...

2. Mudeli nimetus: ...

3. Tootja või (asjakohasel juhul) tema esindaja nimi: ...

...

4. Tootja või (asjakohasel juhul) tema esindaja aadress: ...

...

5. Laboritestide aruanded:

5.1 Turvasertifikaadi nr: ... Kuupäev: ...

Väljastaja: ...

5.2 Funktsionaalsertifikaadi nr: ... Kuupäev: ...

Väljastaja: ...

6. Tüübikinnituse andmise kuupäev: ...

7. Tüübikinnituse tühistamise kuupäev: ...

8. Koht: ...

9. Kuupäev: ...

10. Lisas esitatud kirjeldavad dokumendid: ...

11. Allkiri: ...

(*) Märgistage asjakohane lahter.

C OSA. MOBIILSE JUHILOA TEHNILINE KIRJELDUS

- (1) Mobiilsete juhilubade rakendused peavad olema kättesaadavad kõige levinumate mobiilseadme operatsioonisüsteemide jaoks ja pakkuma volitatud isikutele vähemalt järgmisi funktsioone:
 - (a) isiku juhtimisõigust tõendada võimaldavate andmete või suunava viida vaatamine ja säilitamine;
 - (b) nende andmete või suunava viida kuvamine ja edastamine.
- (2) Rakendus ja muud asjaomased süsteemid peavad vastama mobiilseid juhilubasid käsitlevale standardile ISO/IEC 18013-5 ja määrusele (EL) nr 910/2014.
- (3) Käesoleva lisa kohaldamisel käsitatakse käesoleva direktiivi kohaselt väljastatud mobiilse juhiloa omanikku volitatud kasutajana ainult siis, kui ta on sellena identifitseeritud. Esmane identifitseerimisviis on e-identimine. Selliste isikute e-identimiseks aktsepteeritakse vähemalt kõiki määruses (EL) nr 910/2014 osutatud e-identimise võimalusi.
- (4) Asjaomane riiklik süsteem on selle liikmesriigi juhilubade pädev register, kus on juhiloa omaniku alaline elukoht.
- (5) Rakendus võimaldab juhiloa omanikul võtta asjaomasest riiklikust süsteemist kontrollitavaid andmeid, mis sisaldavad D osas loetletud teavet ja ühekordselt kasutatavat viita. Kui osa D osas loetletud teabest ei ole riiklikus süsteemis kättesaadav, võib juhiloa omanik otsida puuduvaid andmelemente muude turvaliste võimaluste abil (näiteks juhi fotot tema biomeetrilisest passist lähiväljaside abil).

Rakendus võimaldab automaatselt või käsitsi ajakohastada kontrollitavaid andmeid (andmed, mida juhiluba sisaldab D osa kohaselt juhiloa omaniku kohta) alalise elukoha liikmesriigi asjaomasest riiklikust süsteemist. Rakendus ei luba saadud andmeid muul moel muuta.

Rakendus võimaldab juhiloa omanikul kuvada või edastada kolmandale isikule kõik mobiilses juhiloas sisalduvad andmed või osa neist. Liikmesriikide pädevatel asutustel on õigus vaadata mobiilses juhiloas sisalduvaid andmeid, et teha kindlaks juhiloa omaniku juhtimisõigused (kontrollimine).

Rakendus võimaldab juhiloa omanikul edastada kolmandale isikule riiklikust süsteemist saadud ühekordselt kasutatavat viita. Vastuvõttev pool võib seda viita kasutada D osas loetletud teabe võtmiseks asjaomasest riiklikust süsteemist, kui asjaomane liikmesriik on vastuvõtvale poolele sellised volitused andnud. Liikmesriikide pädevatel asutustel on õigus kasutada teiste liikmesriikide riiklikke süsteeme. Liikmesriigid tagavad, et pärast juhiloa omaniku andmete kontrollimist ei säilitata edastatud andmeid.

Otse rakendusest või ühekordselt kasutatava viida abil saadud teave võimaldab pädevatel asutustel määrata kindlaks mobiilse juhiloa omaniku juhtimisõigused (kontrollimine), sealhulgas liidus või liikmesriigi territooriumil kohaldatavad piirangud. Liikmesriigid ei loe andmeid kehtivaks, kui need on saadud rohkem kui seitse päeva enne kontrollimist või kui juhiloa number on kantud mobiilse juhiloa väljastanud liikmesriigi hallatavasse tühistamisnimekirja. Tühistamisnimekiri sisaldab teavet kõigi juhilubade kohta, mille omanikul ei ole enam juhtimisõigust.

- (6) Erandina määrusest (EL) nr 910/2014 ja üksnes selleks, et anda mobiilse juhiloa omanikule võimalus tõendada sellistes olukordades oma juhtimisõigust, jäävad andmete kuvamise ja edastamise või ühekordselt kasutatava viida funktsioonid kättesaadavaks juhul, kui kõnealuse määruse artiklis 3 osutatud Euroopa digiidentiteeditaskutega seotud isikutuvastusandmed on kehtetud.
- (7) Riiklikud süsteemid ei säilita ega töötle eespool nimetatud ühekordselt kasutataval viidal põhinevat taotlust muul eesmärgil kui käesoleva direktiivi kohaldamiseks. Selleks võib kasutada artiklis 19 osutatud ELi juhilubade võrgustikku.
- (8) Mobiilsete juhilubade omanikel on võimalus oma juhiluba liidus uuendada, asendada või vahetada kas rakenduse või liikmesriikide spetsiaalse digiteenuste portaali kaudu.

D OSA. ELI JUHILOALE SISESTATAVAD ANDMED

(1) Juhiloa väljastanud liikmesriigi tunnusmärgid on järgmised:

B: Belgia

BG: Bulgaaria

CZ: Tšehhi

DK: Taani

D: Saksamaa

EST: Eesti

GR: Kreeka

E: Hispaania

F: Prantsusmaa

HR: Horvaatia

IRL: Iirimaa

I: Itaalia

CY: Küpros

LV: Läti

LT: Leedu

L: Luksemburg

H: Ungari

M: Malta

NL: Madalmaad

A: Austria

PL: Poola

P: Portugal

RO: Rumeenia

SLO: Sloveenia

SK: Slovakkia

FIN: Soome

S: Rootsi

(2) Sõna „juhiluba“, mis trükitakse juhilubadele liikmesriikide keel(t)es:

Свидетелство за управление на МПС

Permiso de Conducción

Řidičský průkaz

Kørekort

Führerschein
 Juhiluba
 Άδεια Οδήγησης
 Driving Licence
 Permis de conduire
 Ceadúas Tiomána
 Vozačka dozvola
 Patente di guida
 Vadītāja apliecība
 Vairuotojo pažymėjimas
 Vezetői engedély
 Ličenzja tas-Sewqan
 Rijbewijs
 Prawo Jazdy
 Carta de Condução
 Permis de conducere
 Vodičský preukaz
 Vozniško dovoljenje
 Ajokortti
 Kōrkort

(3) Teave väljastatud juhiloa kohta on järgmine:

Andmeväli	Teave
1	Omaniku perekonnanimi
2	Omaniku eesnimi/eesnimed
3	Sünniaeg ja -koht
4a	Juhiloa väljastamise kuupäev
4b	Loa kehtivuse lõppkuupäev või kriips, kui vastavalt artikli 10 lõike 2 teisele lõigule ei ole juhiloa kehtivusel ajalist piirangut
4c	Väljastava asutuse nimi
4d	Haldusotstarbeline number, mis ei ole väljal 5 näidatud number (vabatahtlik)

5	Juhiloa number
6	Juhiloa omaniku foto
7	Juhiloa omaniku allkiri
8	Alaline elukoht või postiaadress (vabatahtlik)
9	Sõiduki(te) kategooria, mida juhiloa omanikul on lubatud juhtida (riigisisese kategooriad trükitakse teistsuguses kirjas kui ühtlustatud kategooriad)

(4) Kategooriateave väljastatud juhiloal on järgmine:

Andmeväli	Teave
9	Sõiduki(te) kategooria, mida juhiloa omanikul on lubatud juhtida (riigisisese kategooriad trükitakse teistsuguses kirjas kui ühtlustatud kategooriad)
10	Iga kategooria jaoks juhiloa esmakordse väljastamise kuupäev (see kuupäev tuleb juhiloa edaspidise asendamise või vahetamise korral uuel juhiloal uuesti esitada); kuupäeva andmeväli koosneb kahest numbrist järgmises järjestuses: päev.kuu.aasta (PP.KK.AA)
11	Iga kategooria kehtivuse lõppkuupäev; kuupäeva andmeväli koosneb kahest numbrist järgmises järjestuses: päev.kuu.aasta (PP.KK.AA)
12	Lisateave/piirang(ud) koodina asjaomase kategooria all, nagu on sätestatud E osas

Kui E osas täpsustatud kood kehtib kõikide kategooriate puhul, mille jaoks juhiluba on väljastatud, võib selle trükkida väljadele 9, 10 ja 11.

(5) Väljastatud juhiloa haldamiseks vajalik teave on järgmine:

Andmeväli	Teave
13	Vastuvõtva liikmesriigi võimalik A1 osa lõike 4 punkti a kohaldamisega seotud juhiloa haldamise seisukohalt oluline teave
14	Võimalik juhiloa haldamiseks vajalik või liiklusohutusega seotud teave juhiloa väljastanud liikmesriigilt (vabatahtlik). Kui teave on seotud mõne käesolevas lisas kindlaksmääratud väljaga, peaks sellele eelnema kõnealuse rubriigi number. Kirjalikul erikokkuleppel juhiloa omanikuga võib siia kanda ka teabe, mis ei ole seotud juhiloa haldamise ega liiklusohutusega; sellise teabe lisamine ei tohi kuidagi mõjutada mudeli kasutamist juhiloana.

E OSA. LIIDU JA RIIKLIKUD KOODID

Koodid 01–99 on Euroopa Liidu ühtlustatud koodid

JUHT (meditsiinilised näidustused)

01		Nägemist korrigeerivad ja/või kaitsvad vahendid
	01.01.	Prillid
	01.02.	Kontaktläätsed
	01.05.	Silmaklapp
	01.06.	Prillid või kontaktläätsed
	01.07.	Spetsiifiline optiline abivahend
02		Kuuldeaparaat / suhtlemise abivahend
03		Jäseme protees/ortoos
	03.01.	Käeprotees/-ortoos
	03.02.	Jalaprotees/-ortoos

SÕIDUKI KOHANDUSED

10		Muudetud käigukast
	10.02.	Automaatne käiguvahetus
	10.04.	Kohandatud käiguvalits
15		Muudetud sidur
	15.01.	Kohandatud siduripedaal
	15.02.	Käsisidur
	15.03.	Automaatsidur
	15.04.	Siduripedaali takerdumist või rakendumist vältiv vahend
20		Muudetud pidurisüsteem
	20.01.	Kohandatud piduripedaal
	20.03.	Vasakule jalale kohandatud piduripedaal
	20.04.	Liugmehhanismiga piduripedaal

	20.05.	Kallutatav piduripedaal
	20.06.	Käsi-sõidupidur
	20.07.	Sõidupiduri maksimaalne käitamisjõud ... N ¹ (nt „20.07(300N)“)
	20.09.	Kohandatud seisupidur
	20.12.	Piduripedaali takerdumist või rakendumist vältiv vahend
	20.13.	Põlvega juhitud pidur
	20.14.	Abikäituriga pidurisüsteem
25		Muudetud kiirendussüsteem
	25.01.	Kohandatud gaasipedaal
	25.03.	Kallutatav gaasipedaal
	25.04.	Käsigaas
	25.05.	Põlvega juhitud gaasihoob
	25.06.	Abikäituriga kiirendamine
	25.08.	Vasakul asuv gaasipedaal
	25.09.	Gaasipedaali takerdumist või rakendumist vältiv vahend
31		Kohandatud pedaalid ja pedaalikaitseadmed
	31.01.	Lisapedaalikomplekt
	31.02.	Pedaalid samal (või peaaegu samal) tasapinnal
	31.03.	Gaasi- ja piduripedaali takerdumist või rakendumist vältiv vahend juhiks, kui pedaale ei juhita jalaga
	31.04.	Tõstetud põrand
32		Ühendatud sõidupiduri- ja kiirendussüsteem
	32.01.	Ühe käega juhitud ühendatud sõidupiduri- ja kiirendussüsteem

¹ See näitab juhi suutlikkust süsteemi käitada.

	32.02.	Sama abikäituriga ühendatud sõidupiduri- ja kiirendussüsteem
33		Ühendatud sõidupiduri-, kiirendus- ja roolimissüsteem
	33.01.	Ühe käega juhitava abikäituriga ühendatud sõidupiduri-, kiirendus- ja roolimissüsteem
	33.02.	Kahe käega juhitava abikäituriga ühendatud sõidupiduri-, kiirendus- ja roolimissüsteem
35		Muudetud paigutusega juhtimisseadised (tulelülid, klaasipuhasti, helisignaal, suunatud jms)
	35.02.	Juhtimisseadised, mida käitatakse käsi roolimisseadiselt eemaldamata
	35.03.	Juhtimisseadised, mida käitatakse vasaku käega, käsi roolimisseadiselt eemaldamata
	35.04.	Juhtimisseadised, mida käitatakse parema käega, käsi roolimisseadiselt eemaldamata
	35.05.	Juhtimisseadised, mida käitatakse käsi roolimisseadiselt ning kiirendus- ja pidurimehhanismilt eemaldamata
40		Muudetud roolimissüsteem
	40.01.	Roolimissüsteemi maksimaalne käitamisjõud ... N ² (nt: 40,01 (140 N))
	40.05.	Kohandatud rooliratas (suurendatud/jämedama segmendiga rooliratas, väiksema läbimõõduga rooliratas vms)
	40.06.	Kohandatud asendis rooliratas
	40.09.	Jalgadega roolimise
	40.11.	Rooliratta külge kinnitav abivahend
	40.14.	Ühe käega/käsivarrega juhitud kohandatud asendis alternatiivne roolimissüsteem
	40.15.	Kahe käega/käsivarrega juhitud kohandatud asendis alternatiivne roolimissüsteem
42		Muudetud külge-/tahavaateseadised
	42.01.	Kohandatud tahavaateseadis

² See näitab juhi suutlikkust süsteemi käitada.

	42.03.	Salongis asuv lisakülgvaateseadis
	42.05.	Pimeala nägemise seadis
43		Juhi istumisasend
	43.01.	Juhiistme kõrgus normaalnähtavuse tagamiseks normaalkaugusel roolirattast ja pedaalidest
	43.02.	Kehakujule kohandatud juhiiste
	43.03.	Küljetoega juhiiste stabiilse asendi tagamiseks
	43.04.	Käetoega juhiiste
	43.06.	Kohandatud turvavöö
	43.07.	Turvavöö stabiilse asendi tagamiseks
44		Mootorratta muudatused (alamkoodi kasutamine kohustuslik)
	44.01.	Eraldi käitav pidur
	44.02.	Kohandatud esirattapidur
	44.03.	Kohandatud tagarattapidur
	44.04.	Kohandatud kiirendusseadis
	44.08.	Istmekõrgus, mis võimaldab juhil istuvas asendis kaks jalga korraga maha panna ning hoida mootorrattast peatudes ja seistes tasakaalus.
	44.09.	Esirattapiduri maksimaalne käitamisjõud ³ ... N (nt: 44,09 (140 N))
	44.10.	Tagarattapiduri maksimaalne käitamisjõud ... N ⁴ (nt: 44,10 (240 N))
	44.11.	Kohandatud jalatugi
	44.12.	Kohandatud käepide
45		Üksnes külghaagisega mootorratas
46		Üksnes kolmrattad

³ See näitab juhi suutlikkust süsteemi käitada.

⁴ See näitab juhi suutlikkust süsteemi käitada.

47		Üksnes enama kui kahe rattaga sõidukid, mida juht ei pea hoidma käivitamise, seiskamise ega seisu ajal tasakaalus
50		Üksnes konkreetne sõiduk/VIN-kood (valmistajatehase tähis)

Koodidega 01–44 koos kasutatavad täpsustavad tähed:

- a vasak
- b parem
- c käsi
- d labajalg
- e keskosa
- f käsivars
- g põial

PIIRATUD KASUTUSEGA KOODID

60		Vastavused (vabatahtlik)
	60.01.	Omanikule kohaldatakse artikli 9 lõike 3 punktis a sätestatud vabatahtlikku vastavust.
	60.02.	Omanikule kohaldatakse artikli 9 lõike 3 punktis b sätestatud vabatahtlikku vastavust.
	60.03.	B1-kategooria juhtimisõigus piirdub artikli 9 lõike 4 punktis c nimetatud sõidukitega.
61		Sõit üksnes päevaajal (nt üks tund pärast päikesetõusu ja üks tund enne päikeseloojangut)
62		Sõit üksnes ... km raadiuses juhiloa omaniku elukohast või üksnes linna/piirkonna piires
63		Sõit ilma kaassõitjata
64		Sõit üksnes kiirusel kuni ... km/h
65		Juhtimine lubatud üksnes vähemalt sama kategooria juhiluba omava saatjaga
66		Ilma haagiseta
67		Kiirteel sõitmine keelatud
68		Alkoholi tarbimine keelatud
69		Lubatud juhtida üksnes standardile EN 50436 vastava

		alkolukuga varustatud sõidukit. Kehtivuse lõppkuupäeva märkimine vabatahtlik (nt „69“ või „69(01.01.2016)“)
--	--	---

HALDUSKÜSIMUSED

70		Vahetatud juhiluba nr ..., väljastaja ... (kolmanda riigi puhul ELi/ÜRO tähis; nt „70.0123456789.NL“)
71		Juhiloa nr ... duplikaat (kolmanda riigi puhul ELi/ÜRO tähis; nt „71.987654321.HR“)
73		Üksnes B-kategooriasse kuuluvad neljarattalised mootorsõidukid (B1)
78		Üksnes automaatkäigukastiga sõidukid
79		Üksnes sõidukid, mis vastavad käesoleva direktiivi artikli 19 kohaldamisel sulgudes toodud näitajatele.
	79.01.	Üksnes kahe rattalised sõidukid (külghaagisega või ilma)
	79.02.	Üksnes AM-kategooriasse kuuluvad kolmerattalised või kerged neljarattalised sõidukid
	79.03.	Üksnes kolmrattad
	79.04.	Üksnes kolmrattad koos haagisega, mille lubatud täismass ei ületa 750 kg
	79.05.	A1-kategooria mootorrattad, mille võimsuse ja massi suhe ei ületa 0,1 kW/kg
	79.06.	BE-kategooria sõidukid, mille haagise lubatud täismass ületab 3 500 kg
80		Üksnes A-kategooria kolmerattalise mootorsõiduki juhiloa omanikud, kes on alla 24-aastased
81		Üksnes A-kategooria kahe rattalise mootorsõiduki juhiloa omanikud, kes on alla 21-aastased
95		Kutseoskuse tunnistust omav juht, kes vastab direktiivis (EL) 2022/2561 sätestatud kutseoskuste nõuetele kuni ... (nt 95(01.01.12))
96		B-kategooria sõidukid koos haagisega, mille lubatud täismass ületab 750 kg, kui sellise autorongi lubatud täismass kokku ületab 3 500 kg, aga mitte 4 250 kg
97		Ei ole lubatud juhtida C1-kategooria sõidukeid, mis kuuluvad

		Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 165/2014 ⁵ kohaldamisalasse.
98		
	98.01	Juhti peetakse algajaks ja tema suhtes kehtivad katseaja tingimused. Juhiloa vahetamise, uuendamise või asendamise korral lisatakse koodile katseaja lõppkuupäev (nt 98.01.13.04.2028).
	98.02	Juhiloa omanik peab täitma saatjaga sõitmise tingimusi kuni 18-aastaseks saamiseni.

Kood 100 ja sellele järgnevad koodid kehtivad ainult juhiloa väljastanud liikmesriigi territooriumil.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. veebruari 2014. aasta määrus (EL) nr 165/2014 autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 3821/85 autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 561/2006, mis käsitleb teatavate autovedusid käsitlevate sotsiaalõigusnormide ühtlustamist (ELT L 60, 28.2.2014, lk 1).

II LISA

MOOTORI JÕUL LIIKUVA SÕIDUKI JUHTIMISEGA SEOTUD EKSAAMITE NING TEADMISTE, OSKUSTE JA KÄITUMISEGA SEOTUD MIINIMUMNÕUDED

I. SÕIDUEKSAAMITE MIINIMUMNÕUDED

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et juhiloa taotlejatel oleks mootori jõul liikuva sõiduki juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused ja käitumine. Selleks kehtestatud eksamid peavad koosnema

- teooriaeksamist
- ning pärast teooriaeksami edukat läbimist oskuste ja käitumise eksamist.

Allpool on esitatud nende eksamite tegemise tingimused.

A. TEOORIAEKSAAM

1. Vorm

Valitud vormi abil tehakse kindlaks, et taotlejal on nõutavad teadmised punktides 2, 3 ja 4 loetletud teemadel.

Juhiloa taotleja, kes on sooritanud mõne teise kategooria teooriaeksami, võidakse vabastada eksami sooritamisest punktide 2, 3 ja 4 ühiste sätete osas.

2. Teooriaeksami sisu kõigi sõidukikategooriate puhul

Küsimused esitatakse iga teema kohta, mis on loetletud järgmistes punktides, kusjuures küsimuste sisu ja vorm jäetakse iga liikmesriigi otsustada:

- (a) liikluseeskirjad:
 - eelkõige liiklusmärgid, teemärgised, märguanded, sõidueesõigus ja lubatud sõidukiirus;
- (b) juht:
 - tähelepanelikkuse ja teiste liiklejatega (sh mikromobiilsusvahendite kasutajatega) arvestamise tähtsus;
 - üldine taju (sh ohutaju), hindamine ja otsustamine, eelkõige reageerimisaeg, ning alkoholi, narkootikumide, ravimite, vaimse seisundi ja väsimuse mõjust tulenevad muutused juhi käitumises;
- (c) tee:
 - tähtsaimad ohutu pikivahe hoidmise, pidurdustekonna ja teelpüsimise põhimõtted erinevate ilmastiku- ja teeolude puhul;
 - liikluse ohutegurid, mis on seotud erinevate teeoludega (sh ohtude tajumine ja eeldamine), eelkõige nende muutumisega ilmastiku muutudes ning päeva ja öö vaheldudes;
 - erinevate teeliikide omadused ning seonduvad seadusjärgsed nõuded;
 - sõiduki ohutu juhtimine maanteetunnelites;
- (d) teised liiklejad:
 - spetsiifilised ohutegurid, mis on seotud teiste liiklejate kogenematusesega, eelkõige vähekaitstud liiklejate puhul, kelle liikumine on vähem kaitstud kui

mootorsõidukite (nt autod, bussid ja veoautod) kasutajatel ning kes võivad kogeda kokkupõrkejõudude vahetult. Sellesse kategooriasse kuuluvad jalakäijad, jalgratturid, kaherattaliste mootorsõidukite kasutajad, isiklike liikumisvahendite kasutajad ning puudega või piiratud liikumisvõime või suunatajuga isikud;

- ohud, mis on seotud eri tüüpi sõidukite liikumise ja juhtimisega ning juhtide erineva vaateväljaga (sh täiustatud sõiduabisüsteemide ja muude automaاتفunktsioonidega sõidukid);
- (e) üldeeskirjad ja muud küsimused:
 - eeskirjad sõiduki kasutamiseks nõutavate dokumentide kohta,
 - üldeeskirjad, mis määravad kindlaks, kuidas juht peab käituma liiklusõnnetuse korral (hoiatusseadiste paigaldamine ja õnnetusest teatamine), ning meetmed, mida ta võib võtta, et vajaduse korral liiklusõnnetuses kannatanuid abistada;
 - sõiduki, veose ja sõitjatega seotud ohutustegurid;
 - alternatiivkütusel töötavate sõidukitega seotud teadmiste ohutusaspektid;
- (f) sõidukist väljumisel vajalikud ettevaatusabinõud;
- (g) liiklusohutusega seotud mehhaanilised aspektid; taotlejad peavad suutma kindlaks teha kõige levinumad rikked, eelkõige rooliseadme, vedrustus- ja pidurisüsteemi, rehvide, tulede ja suunatulede, helkurite, tahavaatepeeglite, tuuleklaasi ja klaasipuhastite, heitgaasisüsteemi, turvavööde ja helisignaalseadme rikked;
- (h) sõiduki turvavarustus, eelkõige turvavööde, peatugede ja laste turvavarustuse kasutamine ning elektrisõidukite laadimine;
- (i) sõidukite kasutamisega seotud keskkonnaeeskirjad ja -aspektid (sh elektrisõidukite puhul): helisignaalseadmete sobiv kasutamine, mõõdukas kütuse-/energiakulu, heite piiramine (kasvuhoonegaaside heide, õhusaasteained, müra ning rehvide ja teekatte kulumisel eralduv mikroplast jne).

3. Erisätted A1-, A2- ja A-kategooria kohta

Järgmiste üldteadmiste kohustuslik kontroll:

- (a) kaitsevarustuse, näiteks kinnaste, saabaste, rõivaste ja kiivri kasutamine;
- (b) mootorratturite nähtavus teistele liiklejatele;
- (c) eespool esitatud erinevate teoludega seotud riskitegurid eritähelepanuga libedatele teesadele, nagu kanalisatsioonikaevude kaaned, teemärgised (nt jooned ja nooled) ja trammirööpad;
- (d) liiklusohutusega seotud mehhaanilised aspektid, pöörates eritähelepanu hädaseiskamislülile, õlitasemele ja ketile.

4. Erisätted C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria kohta

(1) Järgmiste üldteadmiste kohustuslik kontroll:

- (a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 561/2006¹ kindlaks määratud eeskirjad sõidu- ja puhkeaja kohta; määruses (EL) nr 165/2014 määratletud sõidumeeriku kasutamine;
 - (b) eeskirjad asjaomase transpordiliigi kohta: kauba- või reisijatevedu;
 - (c) riigisiseseks ja rahvusvaheliseks kauba- ja reisijateveoks nõutavad sõiduki- ja vedokumendid;
 - (d) kuidas käituda liiklusõnnetuse korral; teadmised pärast liiklusõnnetust või samalaadset juhtumit võetavate meetmete, sealhulgas erakorraliste meetmete kohta, nagu sõitjate evakueerimine, ning põhiteadmised esmaabi kohta;
 - (e) rattavahetuse käigus võetavad ettevaatusabinõud;
 - (f) eeskirjad veoki massi ja mõõtmete kohta; eeskirjad kiiruspiirikute kohta;
 - (g) sõidukite omadustest põhjustatud takistused vaateväljas;
 - (h) teekaardi lugemine, marsruudi kavandamine, sealhulgas elektrooniliste navigatsioonisüsteemide kasutamine (vabatahtlik);
 - (i) sõidukile veose pealeladimisega seotud ohutustegurid: veose kontrollimine (paigutamine ja kinnitamine), eri liiki veostega (nt vedelikud, väljaulatuvad veosed jms) seotud probleemid, kauba peale- ja mahalaadimine ning laadimisseadmete kasutamine (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooria);
 - (j) juhi vastutus reisijateveol; reisijate mugavus ja turvalisus; laste vedu; enne teeasumist vajalik kontroll; teooriaeksamisse peaksid kuuluma kõik bussiliigid (avalikus teenistuses olevad linnaliini- ja kaugsõidubussid, erimõõtmega bussid jms) (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria).
 - (k) Liikmesriigid võivad vabastada määruse (EL) nr 165/2014 kohaldamisalast välja jääva C1- või C1E-kategooria sõiduki juhiloa taotlejad kohustusest tõendada oma teadmisi punkti 4 alapunkti 1 alapunktides a–c loetletud valdkondades.
- (2) Kohustuslik üldteadmiste kontroll C-, CE-, D- ja DE-kategooriat käsitlevate lisasätete kohta:
- (a) järgmiste seadmete ja süsteemide ehitus- ja tööpõhimõtted: sisepõlemismootorid, vedelikud (nt mootoriõli, jahutusvedelik, pesuvedelik), toitesüsteem, elektrisüsteem, süüteseade, käiguvahetussüsteem (sidur, käigukast jne);
 - (b) määrdeained ja antifriisid;
 - (c) rehvide konstruktsiooni põhimõtted, paigaldamine, õige kasutus ja hooldus;
 - (d) piduriseadmete ja kiirusregulaatorite tüübid, tööpõhimõtted, põhiosad, ühendamine, kasutus ja igapäevane hooldus ning mitteblokeeruvate pidurite kasutamine;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 561/2006, mis käsitleb teatavate autovedusid käsitlevate sotsiaaloiguskorralduste ühtlustamist ja millega muudetakse nõukogu määrusi (EMÜ) nr 3821/85 ja (EÜ) nr 2135/98 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 3820/85 (ELT L 102, 11.4.2006, lk 1).

- (e) haakeseadmete tüübid, tööpõhimõtted, põhiosad, ühendamine, kasutus ja igapäevane hooldus (üksnes CE- ja DE-kategooria puhul);
- (f) rikete põhjuste kindlakstegemise meetodid;
- (g) sõidukite ennetav hooldus ja vajalik jooksev remont;
- (h) juhi vastutus kaupade vastuvõtmise, veo ja üleandmise eest vastavalt kokkulepitud tingimustele (üksnes C- ja CE-kategooria puhul).

B. OSKUSTE JA KÄITUMISE EKSAM

5. Sõiduk ja selle varustus

(1) Sõiduki käigukast

- (a) Käsikäigukastiga sõiduki juhtimiseks sooritatakse oskuste ja käitumise eksam käsikäigukastiga sõidukil.

Käsikäigukastiga sõiduk on sõiduk, millel on siduripedaal (või A-, A2- ja A1-kategooria korral sidurilink), mida juht kasutab sõiduki käivitamiseks või seiskamiseks ning käikude vahetamiseks.

- (b) Punkti 5 alapunkti 1 alapunktis a sätestatud kriteeriumidele mittevastavaid sõidukeid käsitatakse automaatkäigukastiga sõidukina.

Kui juhiloa taotleja teeb oskuste ja käitumise eksami automaatkäigukastiga sõidukil, märgitakse see ära igal sellise eksami põhjal väljastatud juhiloal asjaomase liidu koodiga, mis on esitatud I lisa E osas, ilma et see piiraks punkti 5 alapunkti 1 alapunkti c kohaldamist. Sellise märkega lubasid võib kasutada üksnes automaatkäigukastiga sõiduki juhtimiseks.

- (c) Liidu kood, mis on märgitud A1-, A2-, A-, B1-, B- ja BE-kategooria juhiloale, mis on väljastatud automaatkäigukastiga sõidukiga seotud oskuste ja käitumise eksami alusel, eemaldatakse, kui juhiloa omanik sooritab spetsiaalse oskuste ja käitumise eksami või läbib spetsiaalse koolituse.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et:

- i) kiita selline erikoolitus heaks ja teha selle üle järelevalvet või
- ii) korraldada spetsiaalne oskuste ja käitumise eksam.

Käesoleva punktiga hõlmatud koolituseks või eksamiks kasutatavatel sõidukitel peab olema käsikäigukast ja need peavad kuuluma kategooriasse, mille jaoks luba taotletakse.

Oskuste ja käitumise eksami kestus ning selle käigus läbitud vahemaa peavad olema piisavad, et hinnata käesoleva lisa punktis 6 või 7 sätestatud oskusi ja käitumist, pöörates erilist tähelepanu käigukasti kasutamisele.

Koolitus peab hõlmama kõiki käesoleva lisa punktis 6 või 7 loetletud aspekte, pöörates erilist tähelepanu käigukasti kasutamisele. Iga loataotleja läbib koolituse praktilised osad ning tõendab oma oskusi ja käitumist avalikel teedel. Koolitus peab kestma vähemalt 7 tundi.

- (d) Erisätteid BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria sõidukite kohta

Liikmesriigid võivad otsustada, et punkti 5 alapunkt 1 alapunktis b osutatud automaatkäigukastiga sõidukite piiranguid ei kanta BE-, C-, CE-, C1-, C1E-,

D-, DE-, D1- või D1E-kategooria sõiduki juhiloale, kui taotlejal on juba käsikäigukastiga sõiduki juhiluba B-, BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- või D1E-kategooria jaoks ning ta on oskuste ja käitumise eksamil sooritanud punkti 8 alapunktis 4 kirjeldatud toimingud.

- (2) Oskuste ja käitumise eksamil kasutatavad sõidukid peavad vastama allpool esitatud miinimumnõuetele. Liikmesriigid võivad ette näha rangemad nõuded või lisada muid nõudeid. Liikmesriigid võivad oskuste ja käitumise eksamil kasutatavate A1-, A2- ja A-kategooria sõidukite suhtes kohaldada nõutavast miinimumtöömahust 5 cm^3 võrra väiksemat töömahtu.

(a) A1-kategooria

Ilma külghaagiseta A1-kategooria mootorratas võimsusega kuni 11 kW, mille võimsuse ja massi suhe ei ületa $0,1 \text{ kW/kg}$ ning mille suurim kiirus on vähemalt 90 km/h .

Mootorratta sisepõlemismootori suurim töömaht on vähemalt 120 cm^3 .

Elektrimootoriga mootorratta võimsuse ja massi suhe on vähemalt $0,08 \text{ kW/kg}$.

(b) A2-kategooria

Ilma külghaagiseta mootorratas, mille võimsus on $20\text{--}35 \text{ kW}$ ning võimsuse ja massi suhe kuni $0,2 \text{ kW/kg}$.

Mootorratta sisepõlemismootori suurim töömaht on vähemalt 250 cm^3 .

Elektrimootoriga mootorratta võimsuse ja massi suhe on vähemalt $0,15 \text{ kW/kg}$.

(c) A-kategooria

Ilma külghaagiseta mootorratas, mille tühimag on üle 180 kg ja võimsus vähemalt 50 kW . Liikmesriik võib lubada nõutavast miinimummassist 5 kg võrra väiksemat massi.

Mootorratta sisepõlemismootori suurim töömaht on vähemalt 600 cm^3 .

Elektrimootoriga mootorratta võimsuse ja massi suhe on vähemalt $0,25 \text{ kW/kg}$.

(d) B-kategooria

Neljarattaline B-kategooria sõiduk, mille suurim kiirus on vähemalt 100 km/h .

(e) BE-kategooria

B-kategooria eksamisõiduk koos vähemalt $1\,000 \text{ kg}$ lubatud täismassiga haagisega, mille suurim kiirus on vähemalt 100 km/h ja mis ei kuulu B-kategooriasse. Haagise veoseruum on kinnine furgoon, mis on vähemalt sama lai ja kõrge kui mootorsõiduk. Kinnine furgoon võib olla ka veokist veidi kitsam, kui vaid mootorsõiduki välimiste tahavaatepeeglite kaudu on taha piisavalt näha. Haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg .

(f) B1-kategooria

Neljarattaline mootorsõiduk, mille suurim kiirus on vähemalt 60 km/h

(g) C-kategooria

C-kategooria sõiduk, mille lubatud täismass on vähemalt $12\,000 \text{ kg}$, pikkus vähemalt 8 m , laius vähemalt $2,40 \text{ m}$ ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h . Sellel on mitteblokeeruvad pidurid ja määruses (EL) nr 165/2014 määratletud

sõidumeerik. Veoseruum on kinnine furgoon, mis on vähemalt sama lai ja kõrge kui juhikabiin. Sõiduki tegelik kogumass peab olema vähemalt 10 000 kg.

(h) CE-kategooria

Kas liigendsõiduk või C-kategooria eksamisõiduk koos vähemalt 7,5 m pikkuse haagisega. Nii liigendsõiduki kui ka autorongi lubatud täismass peab olema vähemalt 20 000 kg, pikkus vähemalt 14 m ja laius vähemalt 2,40 m, suurim kiirus vähemalt 80 km/h. Sellel on mitteblokeeruvad pidurid ja määruses (EL) nr 165/2014 määratletud sõidumeerik. Veoseruum on kinnine furgoon, mis on vähemalt sama lai ja kõrge kui juhikabiin. Nii liigendsõiduki kui ka autorongi tegelik kogumass peab olema vähemalt 15 000 kg.

(i) C1-kategooria

C1-alamkategooria sõiduk, mille lubatud täismass on vähemalt 4 000 kg, pikkus vähemalt 5 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h. Sellel on mitteblokeeruvad pidurid ja määruses (EL) nr 165/2014 määratletud sõidumeerik. Veoseruum on kinnine furgoon, mis on vähemalt sama lai ja kõrge kui juhikabiin.

(j) C1E-kategooria

C1-alamkategooria eksamisõiduk koos vähemalt 1 250 kg lubatud täismassiga haagisega. Sellise autorongi kogupikkus peab olema vähemalt 8 m ja suurim kiirus vähemalt 80 km/h. Haagise veoseruum on kinnine furgoon, mis on vähemalt sama lai ja kõrge kui juhikabiin. Kinnine furgoon võib olla ka juhikabiinist veidi kitsam, kui vaid mootorsõiduki välimiste tahavaatepeeglite kaudu on taha piisavalt näha. Haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg.

(k) D-kategooria

D-kategooria sõiduk, mille pikkus on vähemalt 10 m, laius vähemalt 2,40 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h. Sel on mitteblokeeruvad pidurid ja määruses (EL) nr 165/2014 määratletud sõidumeerik.

(l) DE-kategooria

D-kategooria eksamisõiduk ja vähemalt 1 250 kg lubatud täismassiga haagis laiusega vähemalt 2,40 m ja suurima kiirusega vähemalt 80 km/h. Haagise veoseruum on kinnine furgoon, mis on vähemalt 2 m lai ja 2 m kõrge. Haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg.

(m) D1-kategooria

D1-alamkategooria sõiduk, mille lubatud täismass on vähemalt 4 000 kg, pikkus vähemalt 5 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h. Sellel on mitteblokeeruvad pidurid ja määruses (EL) nr 165/2014 määratletud sõidumeerik.

(n) D1E-kategooria

D1E-alamkategooria eksamisõiduk koos vähemalt 1 250 kg lubatud täismassiga haagise ja suurima kiirusega vähemalt 80 km/h. Haagise veoseruum on kinnine furgoon, mis on vähemalt 2 m lai ja 2 m kõrge. Haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg.

6. A1-, A2- ja A-kategooria puhul kontrollitavad oskused ja käitumine

(1) Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast

Taotleja peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded:

- (a) kaitsevarustuse, nagu kinnaste, saabaste, rõivaste ja kiivri kohandamine;
- (b) rehvide, piduri, juhtraua, hädaseiskamislüliti (olemasolu korral), keti, õlitaseme, tulede, helkurite, suunatulede ja helisignaalseadme pisteline kontroll.

(2) Liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontrollimine:

- (a) mootorratta tugihargile asetamine ja tugihargilt võtmine ning selle liigutamine mootori abita sõiduki kõrval kõndides;
- (b) mootorratta parkimine tugihargil;
- (c) vähemalt kaks manöövrit väikesel kiirusel, sealhulgas slaalomisõit; see peab võimaldama hinnata siduri käsitlemise oskust koos piduriga, tasakaalu, vaatesuunda ja asendit mootorrattal ning jalgade asendit jalatagedel;
- (d) vähemalt kaks manöövrit suuremal kiirusel, millest üks manööver toimub teise või kolmanda käiguga kiirusel vähemalt 30 km/h ja üks manööver takistusest möödasõidul kiirusel vähemalt 50 km/h; see peab võimaldama hinnata asendit mootorrattal, vaatesuunda, tasakaalu, juhtimis- ja käiguvahetustehnikat;
- (e) pidurdamine: sooritatakse vähemalt kaks pidurdusharjutust, sealhulgas hädapidurdus kiirusel vähemalt 50 km/h; see peaks võimaldama hinnata esi- ja tagapiduri käsitlemise oskust, vaatesuunda ja asendit mootorrattal.

(3) Käitumine liikluses

Taotlejad peavad sooritama tavaliikluses täiesti ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades kõik järgmised toimingud:

- (a) sõidu alustamine: pärast parkimist, pärast peatumist liikluses; juurdepääsuteelt väljasõit;
- (b) sõit sirgel teel; vastassuunas sõitvatest sõidukitest möödumine, sealhulgas piiratud alal;
- (c) kurvis sõitmine;
- (d) ristmik: ristmikele lähenemine ja nende ületamine;
- (e) suunamuutmine: vasak- ja parempöörded; sõiduraja vahetamine;
- (f) kiirteele või samalaadsele teele (kui olemas) sõit ja sealt mahaõit: kiirendusrajalt teele sõitmine; aeglustusrajale lahkumine;
- (g) möödasõit: möödasõit teistest liikuvatest sõidukitest (kui olemas); takistuste kõrval sõitmine, näiteks pargitud autod; teistel liiklejatel mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane);
- (h) erilised teeosad (kui olemas): ringristmikud; raudteeületuskohad; trammi- ja bussipeatused; ülekäigurajad; pikkadel tõusudel üles-/allamäge sõitmine; tunnelid;
- (i) ohuolukordadele reageerimine ja nende ennetamine simulaatoris;

(j) vajalike ettevaatusabinõude rakendamine sõidukilt maha tulemisel.

7. B-, B1- ja BE-kategooria puhul kontrollitavad oskused ja käitumine

(1) Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast

Taotleja peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded:

- (a) juhiistme kohandamine õige istumisasendi saavutamiseks;
- (b) tahavaatepeeglite, turvavööde ning olemasolu korral peatugede kohandamine;
- (c) kontrollimine, et uksed oleksid suletud;
- (d) rehvide, rooliseadme, piduri, vedelike (nt mootoriõli, jahutusvedeliku, pesuvedeliku), tulede, helkurite, suunatud ja helisignaalseadme pisteline kontroll;
- (e) sõidukile veose pealelaadimisega seotud ohutustegurid: kere, katted, laadimislugid, kabiinilukustus, pealelaadimisviis, veose kinnitamine (üksnes BE-kategooria puhul);
- (f) haakeseadme ning piduri ja elektriühenduste kontrollimine (üksnes BE-kategooria puhul).

(2) B- ja B1-kategooria: liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontroll

Kontrollitavad manöövrid valitakse järgmiste hulgast (vähemalt kaks manöövrit järgmisest neljast punktist, sealhulgas üks tagasikäigul):

- (a) tagurdamine otse või pöördega paremale või vasakule ümber nurga, jäädes õigele sõidurajale;
- (b) tagasipööramine edasi- ja tagasikäiku kasutades;
- (c) sõiduki parkimine ja parkimiskohalt lahkumine (parkimine rööpselt, kaldu või esi- või tagaotsaga risti kaldeta teel, tõusul või langusel);
- (d) täpne pidurdamine kuni seiskumiseni; hädaseiskamise sooritamine ei ole kohustuslik.

(3) BE-kategooria: liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontroll:

- (a) haagise külge- ja lahtihaakimine või lahtihaakimine ja uuesti sõiduki külge haakimine; manöövri puhul peab vedav sõiduk olema pargitud haagise kõrvale (s.o mitte sellega ühele joonele);
- (b) tagurdamine kurvi mööda, mille trajektoor jääb liikmesriigi otsustada;
- (c) ohutu parkimine veose peale-/mahalaadimiseks.

(4) Käitumine liikluses

Taotlejad peavad sooritama tavaliikluses täiesti ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades kõik järgmised toimingud:

- (a) sõidu alustamine: pärast parkimist, pärast peatumist liikluses; juurdepääsuteelt väljasõit;
- (b) sõit sirgel teel; vastassuunas sõitvatest sõidukitest möödumine, sealhulgas piiratud alal;
- (c) kurvis sõitmine;

- (d) ristmik: ristmikele lähenemine ja nende ületamine;
- (e) suunamuutmine: vasak- ja parempöörded; sõiduraja vahetamine;
- (f) kiirteele või samalaadsele teele (kui olemas) sõit ja sealt mahasõit: kiirendusrajalt teele sõitmine; aeglustusrajale lahkumine;
- (g) möödasõit: möödasõit teistest liikuvatest sõidukitest (kui olemas); takistuste kõrval sõitmine, näiteks pargitud autod; teistel liiklejatel mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane);
- (h) erilised teeosad (kui olemas): ringristmikud; raudteeületuskohad; trammi- ja bussipeatused; ülekäigurajad; pikkadel tõusudel üles-/allamäge sõitmine; tunnelid;
- (i) vajalike ettevaatusabinõude rakendamine sõidukist väljumisel.
- (j) ohuolukordadele reageerimine ja nende ennetamine simulaatoris.

8. C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria puhul kontrollitavad oskused ja käitumine

(1) Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast

Taotleja peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded:

- (a) juhiistme kohandamine õige istumisasendi saavutamiseks;
- (b) tahavaatepeeglite, turvavööde ning olemasolu korral peatugede kohandamine;
- (c) rehvide, rooliseadme, piduri, tulede, helkurite, suunatulede ja helisignaalseadme pisteline kontroll;
- (d) võimendiga piduri- ja roolisüsteemi kontroll; rataste, rattamutrite, poritiibade, tuuleklaasi, akende ja klaasipuhastite, vedelike (nt mootoriõli, jahutusvedelik, pesuvedelik) seisukorra kontrollimine; näidikupaneeli, sealhulgas määruses (EL) nr 165/2014 määratletud sõidumeeriku kontroll ja kasutamine. Viimast nõuet ei kohaldata käesoleva määruse kohaldamisalasse mittekuuluvate C1- või C1E-kategooria sõiduki juhiloa taotlejate suhtes;
- (e) õhusurve, õhupaakide ja vedrustuse kontroll;
- (f) sõidukile veose pealeladimisega seotud ohutustegurid: kere, katted, laadimislugid, laadimismehhanism (kui on), kabiinilukustus (kui on), pealeladimisviis, veose kinnitamine (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooria puhul);
- (g) haakeseadme ning pidurite ja elektriühenduste kontroll (üksnes CE-, C1E-, DE- ja D1E-kategooria puhul);
- (h) oskus rakendada spetsiaalseid sõidukiohutuse abinõusid; kere, teenindususte, avariiväljapääsude, esmaabivahendite, tulekustutite ja muu turvavarustuse kontroll (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul);
- (i) teekaardi lugemine, marsruudi kavandamine, sealhulgas elektrooniliste navigatsioonisüsteemide kasutamine (vabatahtlik).

(2) Liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontrollimine:

- (a) haagise külge- ja lahtihaakimine või lahtihaakimine ja uuesti sõiduki külge haakimine; manöövri puhul peab veduk olema pargitud haagise kõrvale (s.o mitte ühele joonele) (üksnes CE-, C1E-, DE-, D1E-kategooria puhul);
- (b) tagurdamine kurvi mööda, mille trajektoor jääb liikmesriigi otsustada;
- (c) ohutu parkimine laadimisrambi/-platvormi või samalaadse rajatise ääres veose maha-/pealelaadimiseks (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooria puhul);
- (d) bussi parkimine sõitjate ohutuks peale- või mahaminekuks (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-puhul).

(3) Käitumine liikluses

Taotlejad peavad sooritama tavaliiikluses täiesti ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades kõik järgmised toimingud:

- (a) sõidu alustamine: pärast parkimist, pärast peatumist liikluses; juurdepääsuteelt väljasõit;
- (b) sõit sirgel teel; vastassuunas sõitvatest sõidukitest möödumine, sealhulgas piiratud alal;
- (c) kurvis sõitmine;
- (d) ristmik: ristmikele lähenemine ja nende ületamine;
- (e) suunamuutmine: vasak- ja parempöörded; sõiduraja vahetamine;
- (f) kiirteele või samalaadsele teele (kui olemas) sõit ja sealt mahasõit: kiirendusrajalt teele sõitmine; aeglustusrajale lahkumine;
- (g) möödasõit: möödasõit teistest liikuvatest sõidukitest (kui olemas); takistuste kõrval sõitmine, näiteks pargitud autod; teistel liiklejatel mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane);
- (h) erilised teeosad (kui olemas): ringristmikud; raudteeületuskohad; trammi- ja bussipeatused; ülekäigurajad; pikkadel tõusudel üles-/allamäge sõitmine; tunnelid;
- (i) vajalike ettevaatusabinõude rakendamine sõidukist väljumisel.

(4) Ohutu ja energiasäästlik sõidustiil:

- (a) sõitmine viisil, mis tagab ohutuse ning vähendab kiirendamise, aeglustamise, üles- ja allamäge sõitmise ajal kütuse-/energiakulu;
- (b) ohuolukordadele reageerimine ja nende ennetamine simulaatoris.

9. Oskuste ja käitumise eksami hindamine

- (1) Iga punktides 6, 7 ja 8 nimetatud juhtimisolukorra puhul peab hinnangus kajastuma see, kui lihtne oli taotleja jaoks sõiduki juhtseadmete käsitlemine ning kui hästi ta oskas sõita liikluses täiesti ohutult. Eksamineerija peab end kogu eksami vältel tundma turvaliselt. Selliste vigade või ohtlike käitumisviiside puhul, mis ohustavad vahetult eksamisõidukit, selles sõitjaid või teisi liiklejaid, karistatakse eksami mittesooritamise, olenemata sellest, kas eksamineerija või saatja peab sekkuma või mitte. Siiski on eksamineerijal õigus otsustada, kas oskuste ja käitumise eksam lõpuni teha või mitte.

Eksamineerijatel peab olema väljaõpe, mis võimaldab neil õigesti hinnata taotlejate oskust sõidukit ohutult juhtida. Eksamineerijate töö järele valvab ja seda kontrollib

liikmesriigi volitatud asutus, et tagada vigade õige ja järjekindel hindamine vastavalt käesolevas lisas esitatud standarditele.

- (2) Hindamise käigus pööravad eksamineerijad erilist tähelepanu sellele, kas taotleja käitub juhtimisel kaalutletult ja teisi arvestavalt. Selles peaks kajastuma üldine juhtimisstiil ja eksamineerija peab seda taotlejast üldettekujutuse saamisel arvesse võtma. Siia kuulub kohanduv ja kindel (ohutu) juhtimisstiil, tee- ja ilmastikuolude arvestamine, muu liikluse arvestamine, teiste (eriti vähekaitstud) liiklejate huvidega arvestamine ning ettenägelikkus.
- (3) Lisaks hindab eksamineerija, kas taotleja:
 - (a) omab kontrolli sõiduki üle; võttes arvesse järgmist: turvavöö, tahavaatepeeglite, peatugede, istmete õige kasutus; iste; tulede ja muude seadmete õige kasutus; siduri, käigukasti, kiirendus- ja pidurdussüsteemide (sealhulgas võimaliku kolmanda pidurisüsteemi), rooliseadme õige kasutus; sõiduki valitsemine mitmesugustes olukordades, eri kiirustel; kindel teelpüsimine; sõiduki mass ja mõõtmed ning omadused; veose mass ja liik (üksnes BE-, C, CE-, C1-, C1E-, DE- ja D1E-kategooria puhul); reisijate mugavust (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul) (järsust kiirendamisest hoidumine, sujuv sõit, järsust pidurdamisest hoidumine);
 - (b) kokkuhoidlik, ohutu ja energiasäästlik sõidustiil, võttes arvesse pöördeid minutis, käikude vahetamist, pidurdamist ja kiirendamist (üksnes B-, BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul);
 - (c) vastab vaatluseeskirjadele: kõigi suundade jälgimine; peeglite õige kasutamine; kaugel, keskmisel kaugusel ja lähedal asuva märkamise;
 - (d) austab sõidueesõigust / annab teed: sõidueesõigus ristmikel; teeandmine muudel puhkudel (nt suunamuutmisel, sõiduraja vahetamisel, erimanöövritel);
 - (e) paigutub teel õigesti: sõiduki liiki ja omadusi arvestav korrektne paigutus teel, sõidurajal, ringristmikul, kurvis; ennetav ümberpaigutumine;
 - (f) hoiab vahet: piisava vahe hoidmine ees ja küljel asuvaga; piisava vahe hoidmine teiste liiklejatega, eelkõige vähekaitstud liiklejatega;
 - (g) järgib kiirusepiiranguid ja soovitusi: ei ületa suurimat lubatud kiirust; kohandab kiirust vastavalt ilmastiku- ja liiklusoludele ning sobival juhul kuni riigisisese piirkiiruseni; sõidab sellise kiirusega, mis võimaldab peatuda nähtaval vabal teelõigul; kohandab kiirust vastavalt samalaadsete liiklejate kiirusele;
 - (h) järgib valgusfoore, liiklusmärke ja muid märguandeid: õige käitumine valgusfoori ees; liikluse reguleerijate korralduste täitmine; liiklusmärkide (keelu- ja kohustusmärkide) õige järgimine; teemärgiste järgimine;
 - (i) järgib märguandereegleid: õige ja õigeaegne märguandmine vajaduse korral; õige suunanäitamine; sobiv tegutsemine kõigi teiste liiklejate märguannete puhul;
 - (j) pidurdamine ja peatumine: õigeaegne aeglustamine, pidurdamine või peatumine vastavalt asjaoludele; ettenägelikkus; mitmesuguste pidurisüsteemide kasutamine (üksnes C-, CE, D-, DE-kategooria puhul); teiste kiiruse vähendamise süsteemide kasutamine peale pidurite (üksnes C-, CE-, D- ja DE-kategooria puhul).

10. Eksami kestus

Eksami kestus ja läbitav vahemaa peavad olema piisavad, et hinnata käesoleva lisa B osas sätestatud oskusi ja käitumist. Teelsõitmiseks kulunud aeg ei tohi A-, A1-, A2-, B-, B1- ja BE-kategooria puhul olla mingil juhul alla 25 minuti ning muude kategooriate puhul alla 45 minuti. Siia hulka ei kuulu taotleja vastuvõtmine, sõiduki ettevalmistamine ja tehniline kontrollimine liiklusohutuse seisukohalt, erimanöövrid ja praktilise eksami tulemuse teatavakstegemine.

11. Eksami toimumise koht

See osa eksamist, mille käigus hinnatakse erimanöövrid, võib toimuda spetsiaalsel eksamiplatsil. Võimaluse korral peaks see osa eksamist, mille käigus hinnatakse liikluskäitumist, toimuma asulavälistel teedel, kiirteedel (või samalaadsetel teedel) ja mitmesugustel linnatänavatel (elamurajoonides, 30 ja 50 km/h kiirusepiiranguga aladel, linnasisestel kiirteedel), kus esineb eri tüüpi probleeme, millega juhid tõenäoliselt kokku puutuvad. Samuti on soovitatav, et eksam toimuks mitmesuguse liiklustiheduse tingimustes. Teelsõidu aega tuleks kasutada optimaalselt, et hinnata taotlejat kõikidel liiklusaladel, kuhu võidakse sattuda, pöörates erilist tähelepanu ühelt alalt teisele üleminekule.

II. MOOTORI JÕUL LIIKUVA SÕIDUKI JUHTIMISEKS VAJALIKUD TEADMISED, OSKUSED JA KÄITUMINE

Kõikide mootori jõul liikuvate sõidukite juhtidel peavad alati olema punktides 1–9 kirjeldatud teadmised, oskused ja käitumisviis, et nad suudaksid:

- ära tunda liiklusohutlikud olukorrad ja hinnata nende tõsidust;
- valitseda piisavalt oma sõidukit, et mitte tekitada ohtlikke olukordi ja reageerida selliste olukordade tekkimisel sobivalt;
- järgida liikluseeskirju, eelkõige neid, mis on mõeldud liiklusõnnetuste ärahoidmiseks ja sujuva liiklusvoo tagamiseks,
- avastada oma sõidukil olulisemad tehnilised rikked, eelkõige need, mis seavad ohtu turvalisuse, ning lasta need sobivalt parandada;
- võtta arvesse kõiki sõiduki juhtimist mõjutavaid tegureid (nt alkohol, väsimus, halb nägemine jms), et kasutada täiel määral ohutuks sõiduks vajalikke võimeid;
- aidata tagada kõigi liiklejate, eelkõige vähekaitstud liiklejate ohutust, osutades neile kohast tähelepanu;
- omada piisavaid teadmisi mikromobiilsusega seotud riskiteguritest;
- omada piisavaid teadmisi alternatiivkütusel töötavate sõidukite kasutamise ohutusest;
- omada piisavaid teadmisi sõiduabisüsteemide kasutamise ja sõiduki muu automatiseerituse kohta.

Liikmesriigid võivad rakendada sobivaid meetmeid, millega tagada, et juhid, kes on minetanud mootori jõul liikuva sõiduki juhtimiseks vajalikud punktides 1–9 kirjeldatud teadmised, oskused ja käitumise, võivad need uuesti omandada ja neid säilitada.

III LISA

MOOTORI JÕUL LIIKUVA SÕIDUKI JUHTIMISEKS VAJALIKU FÜÜSILISE JA VAIMSE SOBIVUSE MIINIMUMNÕUDED

MÕISTED

1. Käesoleva lisa kohaldamisel liigitatakse juhid kahte rühma:
 - (1) 1. rühm A-, A1-, A2-, AM-, B-, B1- ja BE-kategooria sõidukite juhid;
 - (2) 2. rühm C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria sõidukite juhid.
 - (3) Riiklike õigusaktidega võib ette näha, et käesoleva lisa sätteid 2. rühma juhtide kohta võib kohaldada B-kategooria sõidukite juhtide suhtes, kes kasutavad oma juhiluba kutsetöös (takso- ja kiirabiautojuhid jt).
2. Esmast juhiluba või juhiloa uuendamist taotlevad isikud liigitatakse sellesse rühma, millesse nad hakkavad kuuluma, kui juhiluba on väljastatud või uuendatud.

TERVISEKONTROLL

3. 1. rühm
Taotlejad hindavad ise oma füüsilist ja vaimset sobivust mootori jõul liikuva sõiduki juhtimiseks.
Juhiloa taotlejad peavad läbima tervisekontrolli, kui enesehindamisest, vajalike formaalsuste täitmisel või juhiloa väljastamise eelduseks olevate katsete tegemisel ilmneb, et neil on tõenäoliselt üks või mitu käesolevas lisas nimetatud meditsiinilist seisundit.
Juhilubade uuendamisel kohaldatakse juhtidele sama korda.
4. 2. rühm
Juhiloa taotlejad läbivad tervisekontrolli enne neile juhiloa esmakordset väljastamist ning seejärel kontrollitakse juhte igal juhiloa uuendamisel kooskõlas selle liikmesriigi süsteemiga, kus on juhi alaline elukoht.
5. Liikmesriigid võivad juhilubade väljastamiseks või uuendamiseks ette näha käesolevas lisas esitatud nõuetest rangemad nõuded.

NÄGEMINE

6. Kõik juhiloa taotlejad läbivad asjakohase kontrolli, millega tehakse kindlaks, kas neil on mootori jõul liikuvate sõidukite juhtimiseks vajalik küllaldane nägemisteravus ja vaateväli. Kui on põhjust kahelda, et juhiloa taotleja nägemine ei ole piisav, tuleks teda kontrollida pädevas meditsiinasutuses. Selle kontrolli käigus pööratakse eelkõige tähelepanu alljärgnevale: nägemisteravus, vaateväli, nägemine hämaras, pimestamisega kohanemine ja kontrastitundlikkus, diploopia ja muud nägemisfunktsioonid, mis võivad turvalist sõidukijuhtimist mõjutada.
1. rühma juhtide puhul võib juhiloa andmist kaaluda erandjuhtudel ka siis, kui vaatevälja või nägemisteravuse normi ei ole võimalik täita, kuid on põhjust arvata, et juhiloa väljastamine taotlejale ei kahjustaks liiklusohutust; sellisel juhul peab juht läbima pädevas meditsiinasutuses kontrolli, kus tõendatakse, et ei esine muud nägemisfunktsiooni häiret, sealhulgas pimestamise, kontrastitundlikkuse ja hämaras nägemise probleeme. Juht või juhiloa taotleja peab edukalt läbima ka pädeva asutuse korraldatava praktilise katse.

1. rühm

- (1) Juhiloa väljastamise või uuendamise taotlejate binokulaarne nägemisteravus (kasutades mõlemat silma korraga ja vajaduse korral korrektiivklaaside/läätsedega) peab olema vähemalt 0,5.

Lisaks peaks horisontaalvaateväli olema vähemalt 120°, vaatevälja laiendus peaks olema vähemalt 50° paremale ja vasakule ning 20° üles ja alla. Vaatevälja keskse osa 20° raadiuses ei tohiks esineda ühtki silmadefekti.

Kui diagnoositakse progresseeruv silmahaigus, võib juhiloa väljastada või seda uuendada, kui taotleja käib pädevas meditsiiniuasutuses korrapäraselt kontrollis.

- (2) Ühest silmast täielikult nägemise kaotanud või ainult üht silma kasutavate, (nt diploopia korral) juhiloa väljastamise või uuendamise taotlejate nägemisteravus peab vajaduse korral korrektiivklaase kasutades olema vähemalt 0,5. Pädev meditsiiniuasutus peab kinnitama, et selline monokulaarne nägemine on kestnud küllalt kaua, mistõttu asjaomane isik on sellega kohanenud, ja ühe silma vaateväli vastab punkti 6 alapunktis 1 sätestatud nõuetele.
- (3) Hiljutisele diploopia väljakujunemisele või ühest silmast nägemise kaotusele peaks järgnema sobiv kohanemisperiood (nt kuus kuud), mille vältel sõiduki juhtimine on keelatud. Pärast seda ajavahemikku on sõiduki juhtimine lubatud ainult pärast nägemis- ja sõiduekspertide heakskiitvat arvamust.

2. rühm

- (4) Juhiloa või selle uuendamise taotlejate nägemisteravus (vajaduse korral korrigeerivate klaaside/läätsedega) peab olema paremini nägeva silmaga vähemalt 0,8 ja halvemini nägeva silmaga vähemalt 0,1. Kui väärtuste 0,8 ja 0,1 saavutamiseks kasutatakse korrigeerivaid klaase/läätsi, tuleb minimaalne nägemisteravus (0,8 ja 0,1) saavutada kas prillide abil, mille optiline tugevus ei ületa pluss või miinus kaheksat dioptrit, või kontaktläätsede abil. Asjaomane isik peab nägemisteravuse korrigeerimist hästi taluma.

Lisaks peaks horisontaalvaateväli olema mõlemat silma kasutades vähemalt 160°, vaatevälja laiendus vähemalt 70° paremale ja vasakule ning 30° üles ja alla. Vaatevälja keskse osa 30° raadiuses ei tohiks esineda ühtki silmadefekti.

Juhiluba ei väljastata ega uuendata juhiloa taotlejatele ega juhtidele, kellel on diagnoositud kahjustatud kontrastitundlikkus või diploopia.

Nägemise olulisele kaotusele ühes silmas peaks järgnema sobiv kohanemisperiood (nt kuus kuud), mille vältel on isikul sõiduki juhtimine keelatud. Pärast seda ajavahemikku on sõiduki juhtimine lubatud ainult pärast nägemis- ja sõiduekspertide heakskiitvat arvamust.

KUULMINE

7. Juhiloa taotlejate või juhtide puhul, kes kuuluvad 2. rühma, võib juhiloa väljastada või seda uuendada ainult pädeva meditsiiniuasutuse arvamuse alusel. Tervisekontrollis võetakse eelkõige arvesse nõrgenenud kuulmise kompenseerimise võimalust.

FÜÜSILISE PUUDEGA ISIKUD

8. Juhiluba ei väljastata ega uuendada selliste juhiloa taotlejate ega juhtide puhul, kellel on liikumissüsteemi vaevused või kahjustused, mis muudavad mootori jõul liikuva sõiduki juhtimise ohtlikuks.

1. rühm

- (1) Teatavate piirangutega juhiloa võib väljastada liikumispuudega loataotlejatele või juhtidele pädeva meditsiinasutuse arvamuse alusel. See peab põhinema kõnealuse vaevuse või kahjustuse meditsiinilisel hindamisel ja vajaduse korral praktilisel katsel. Selles arvamuses tuleb ka märkida, missuguseid muudatusi tuleb sõidukile teha ja kas juht vajab ortopeedilist seadist, kui oskuste ja käitumise eksam näitab, et sõidukijuhtimine sellise seadme abil ei oleks ohtlik.
- (2) Juhiloa võib väljastada või seda uuendada, kui juhiloa taotlejal on progresseeruv vaevus, tingimusel et seda isikut kontrollitakse korrapäraselt, et veenduda tema võimes juhtida sõidukit täiesti turvaliselt.

Kui füüsiline puue on püsiv, võib juhiloa väljastada ja seda uuendada ilma kohustusliku korrapärase tervisekontrollita.

2. rühm

- (3) Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama kõnealuse rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohte.

SÜDAME-VERESOOKONNA HAIGUSED

9. Südame ja veresoonkonna seisundid ja haigused võivad kaasa tuua ajutegevuse äkilise nõrgenemise, mis kujutab ohtu liiklusohutusele. Selline tervislik seisund annab aluse sõidukijuhtimise ajutiseks või alaliseks piiramiseks.

- (1) Järgmiste südame-veresoonkonnahaiguste puhul võib nimetatud rühmade taotlejatele või juhtidele juhiloa väljastada või seda uuendada alles pärast seda, kui haigust on tulemuslikult ravitud ja inimesele on antud pädeva arsti luba, ning asjakohasel juhul tuleb läbida korrapärane meditsiiniline hindamine:
 - (a) bradüarütmiaid (siinussõlme nõrkus ja ülejuhtehäired) ning tahhüarütmiaid (supraventrikulaarsed ja ventrikulaarsed arütmiaid) koos arütmiaist tingitud hiljutiste sünkoobi või sünkoobihoogudega (1. ja 2. rühm);
 - (b) bradüarütmiaid: siinussõlme nõrkus ja ülejuhtehäired koos teise astme Mobitz 2 tüüpi atrioventrikulaarblokaadiga, kolmanda astme atrioventrikulaarblokaad või vahelduv Hisi kimbu sääre blokaad (ainult 2. rühm);
 - (c) tahhüarütmiaid (supraventrikulaarsed ja ventrikulaarsed arütmiaid), millega kaasnevad
 - südamerikked ja püsiv ventrikulaarne tahhükardia (1. ja 2. rühm) või
 - polümorfne ebapüsiv ventrikulaarne tahhükardia, püsiv ventrikulaarne tahhükardia või püsiv ventrikulaarne tahhükardia koos kardioverter-defibrillaatori näidustusega (ainult 2. rühm);
 - (d) sümptomaatiline stenokardia (1. ja 2. rühm);
 - (e) alalise südamerütmuri paigaldamine või asendamine (ainult 2. rühm);

- (f) kardioverter-defibrillaatori paigaldamine või asendamine või asjakohane või mitte asjakohane defibrillaatorišokk (ainult 1. rühm);
 - (g) süngoop (mööduv teadvuse ja kehahoiaku kaotus, mis tekib kiiresti, kestab lühikest aega ja möödub iseenesest; põhjustatud aju üldisest hüpoperfusioonist, on eeldatavasti refleksiivne ja tekib teadmata põhjusel; puuduvad tõendid, et seda põhjustaks südamehaigus (1. ja 2. rühm);
 - (h) äge koronaarsündroom (1. ja 2. rühm);
 - (i) stabiilne stenokardia, kui kerge füüsilise koormuse korral sümptomeid ei teki (1. ja 2. rühm);
 - (j) perkutaanne koronaarinterventsioon (PKI) (1. ja 2. rühm);
 - (k) aortokoronaarne šunteerimine (1. ja 2. rühm);
 - (l) insult / transitoorne isheemiline atakk (TIA) (1. ja 2. rühm);
 - (m) unearteri suur stenoos (2. rühm);
 - (n) aordi suurim läbimõõt üle 5,5 cm (ainult 2. rühm);
 - (o) südamepuudulikkus:
 - New York Heart Association (NYHA) I, II, III (ainult 1. rühm),
 - NYHA I ja II, tingimusel, et vasaku vatsakese väljutusfraktsioon on vähemalt 35 % (ainult 2. rühm);
 - (p) südame siirdamine (1. ja 2. rühm);
 - (q) südame abiseade (ainult 1. rühm);
 - (r) südameklapi kirurgiline ravi (1. ja 2. rühm);
 - (s) pahaloomuline hüpertensioon (süstoolse vererõhu tõus ≥ 180 mmHg või diastoolse vererõhu tõus ≥ 110 mmHg koos eeldatava või progresseeruva organukahjustusega) (1. ja 2. rühm);
 - (t) III astme hüpertensioon (diastoolne vererõhk ≥ 110 mmHg ja/või süstoolne vererõhk ≥ 180 mmHg) (ainult 2. rühm);
 - (u) kaasasündinud südamerike (1. ja 2. rühm);
 - (v) hüpertroofiline kardiomiopaatia, kui esineb ilma süngoobita (ainult 1. rühm);
 - (w) pika QT sündroom süngoobiga, *torsade des pointes* või QTc > 500 ms (ainult 1. rühm).
- (2) Märgitud rühmade taotlejatele või juhtidele juhuluba ei väljastata ega uuendata järgmiste südame ja veresoonekonna seisundite korral:
- (a) implanteeritud kardioverter-defibrillaator (ainult 2. rühm);
 - (b) perifeersetes veresoontes haigus – rindkere ja kõhuõõne aordianeürism, kui aordi suurim läbimõõt on selline, et tekib aordiruptuuri eelsoodumus ja seega ootamatu võimetuks tegeva juhtumi oht (1. või 2. rühm);
 - (c) südamepuudulikkus:
 - NYHA IV (ainult 1. rühm);

- NYHA III and IV (ainult 2. rühm);
- (d) südame abiseadmed (ainult 2. rühm);
- (e) klapirikked kas aordiklapi regurgitatsiooni, aordi stenoosi, mitraalklapi regurgitatsiooni või mitraalklapi stenoosiga, kui funktsionaalne võimekus on hinnanguliselt NYHA IV või kui on esinenud süngoobi episoode (1. rühm);
- (f) klapirikked NYHA III või IV või väljutusfraktsioon (EF) alla 35 %, mitraalklapi stenoos ja raske pulmonaalhüpertensioon või ehhokardiograafiaga diagnoositud raske aordistenoosi või süngoopi põhjustava aordistenoosiga; välja arvatud täielikult asümptomaatilise raske aordistenoosi korral, kui koormustesti tulemused vastavad nõuetele (ainult 2. rühm);
- (g) struktuursed ja elektrilised kardiomüopaatiad – hüpertroofiline kardiomüopaatia koos eelneva süngoobiga või kui koos esinevad kaks või enam järgmistest seisunditest: vasaku vatsakese (LV) seinapaksus > 3 cm, ebapüsiv ventrikulaarne tahhükardia, äkksurma perekondlik eelsoodumus (on esinenud esimese astme sugulasel), füüsilise koormuse korral vererõhk ei tõuse (ainult 2. rühm);
- (h) pika QT sündroom süngoobiga, *torsade des pointes* ja QTc > 500 ms) (ainult 2. rühm);
- (i) Brugada sündroom süngoobiga või kardialse äkksurmaga (1. ja 2. rühm).

Juhiluba võib väljastada või uuendada erandjuhtudel, kui see on pädeva meditsiinilise arvamusega nõuetekohaselt õigustatud ja isik läbib korrapärase meditsiinilise hindamise, mis tagab, et arvestades isiku tervislikku seisundit, on ta siiski võimeline sõidukit ohutult juhtima.

(3) Muud kardiomüopaatiad

Taotlejate ja juhtide puhul tuleb hinnata ootamatute võimetuks tegevate juhtumite riski tuntud kardiomüopaatiate korral (nt arütmogeenne parema vatsakese kardiomüopaatia, dilatatiivne kardiomüopaatia, katehoolaminergiline polümorfne ventrikulaarne tahhükardia ja lühikese QT sündroom) või võimalike uute kardiomüopaatiate korral. Nõutav on põhjalik eriarsti hinnang. Võetakse arvesse konkreetse kardiomüopaatia prognostilisi tunnuseid.

(4) Liikmesriigid võivad piirata juhilubade väljastamist või uuendamist ka muude südame-veresoonkonnahaigustega taotlejatele või juhtidele.

MELLIITDIABEET

10. Järgmistes punktides kasutatakse järgmisi mõisteid:

„raske hüpoglükeemia“ – olukord, kus on vaja teise isiku abi;

„korduv hüpoglükeemia“ – teine raske hüpoglükeemia 12 kuu jooksul.

1. rühm

- (1) Juhiloa taotlejatele või juhtidele, kellel on melliitdiabeet, võib juhiluba väljastada ja uuendada. Kui nad saavad medikamentoosset ravi, tuleb nende kohta anda kinnitatud meditsiiniline aramus ja nad peavad läbima neile

sobivad korrapärased arstlikud läbivaatused, mille intervall ei tohiks ületada kümnet aastat.

- (2) Taotlejad või juhid, kes saavad diabeedi medikamentooset ravi, millega kaasneb hüpoglükeemia oht, peavad tõendama, et nad on teadlikud hüpoglükeemiast põhjustatud riskist ja et nad kontrollivad oma tervislikku seisundit piisavalt.

Juhiluba ei tohi väljastada ega uuendada juhiloa taotlejatel(e) ega juhtidel(e), kelle teadmised hüpoglükeemiast ei ole piisavad.

Juhiluba ei tohi väljastada ega uuendada juhiloa taotlejatel(e) ega juhtidel(e), kellel esineb korduv raske hüpoglükeemia, välja arvatud juhul, kui nad esitavad pädeva meditsiinilise arvamuse ja läbivad korrapäraselt meditsiinilise hindamise. Ärkveloleku ajal korduva raske hüpoglükeemia esinemise korral ei väljastata ega uuendata juhiluba kuni kolme kuu jooksul pärast viimast haigusjuhtu.

Juhiluba võib väljastada või uuendada erandjuhtudel, kui see on pädeva meditsiinilise arvamusega nõuetekohaselt õigustatud ja isik läbib korrapärase meditsiinilise hindamise, mis tagab, et arvestades isiku tervislikku seisundit, on ta siiski võimeline juhtima sõidukit ohutult.

2. rühm

- (3) Melliitdiabeediga juhtidele võib 2. rühma juhilubade väljaandmist/uuendamist kaaluda. Kui nad saavad medikamentooset ravi, millega kaasneb hüpoglükeemia oht (st insuliinravi ja mõned tabletid), tuleks kohaldada järgmisi kriteeriume:

- (a) eelnenud 12 kuu jooksul ei ole esinenud ühtki raske hüpoglükeemia juhtu;
- (b) juht on hüpoglükeemiast täiesti teadlik;
- (c) juhil peab olema oma seisundi üle piisav kontroll, kasutades vähemalt kaks korda päevas ja sõidu seisukohast olulistel aegadel vere glükoosiandurit, insuliinipumpa, insuliinisüstalt ja/või hübriidset täisautomaatset süsteemi;
- (d) juht peab olema teadlik hüpoglükeemiast põhjustatud ohtudest;
- (e) puuduvad teised diabeediga seotud takistavad komplikatsioonid.

Lisaks tuleb kõnealustel juhtudel juhiloa väljastada pädeva meditsiinasutuse arvamuse alusel ja tingimusel, et isik käib korrapäraselt arstlikel läbivaatustel, mille intervall on maksimaalselt kolm aastat.

- (4) Ärkveloleku ajal aset leidnud raskest hüpoglükeemiajuhust (isegi kui see ei ole seotud juhtimisega) tuleb teada anda ning see peab olema juhiloa andmise ümberhindamise põhjuseks.

NEUROLOOGILISED HAIGUSED JA OBSTRUKTIIVSE UNEAPNOE SÜNDROOM

11. Neuroloogiliste haiguste ja obstruktiivse uneapnoe sündroomiga taotlejate suhtes kohaldatakse järgmisi eeskirju.

NEUROLOOGILISED HAIGUSED

- (1) Juhiluba ei väljastata ega uuendada tõsist neuroloogilist haigust põdevatel(e) juhiloa taotlejatel(e) ega juhtidel(e), kui lisaks taotlusele ei esitata pädevat meditsiinilist arvamust.

Kesk- või perifeerset närvisüsteemi mõjutava kirurgilise sekkumise või haigustega seotud neuroloogilisi häireid, mis põhjustavad meelelundite, liikumise, tasakaalu või koordineerimise probleeme, tuleb arvestada vastavalt sellele, kuidas need mõjutavad juhtimist ja milline on nende progresseerumise oht. Sellistel juhtudel võib juhiloa väljastamine või uuendamine oleneda seisundi halvenemise ohu korral korrapärasest hindamisest.

OBSTRUKTIIVSE UNEAPNOE SÜNDROOM

- (2) Järgmistes punktides kasutatakse järgmisi mõisteid:

„mõõduka obstruktiivse uneapnoe sündroom“ – apnoe ja hüpopnoe arv tunnis (apnoe-hüpopnoe indeks) on vahemikus 15–29;

„raske obstruktiivse uneapnoe sündroom“ – apnoe-hüpopnoe indeks on 30 või enam. Mõlemaid seostatakse ülemäärase päevase unisusega.

- (3) Keskmise või raske obstruktiivse uneapnoe sündroomi kahtlusega juhiloa taotlejad või juhid saadetakse enne juhiloa väljastamist või uuendamist meditsiinilise nõuande saamiseks pädeva arsti juurde. Neil võidakse soovitada kuni diagnoosi kinnitamiseni sõidukit mitte juhtida.
- (4) Juhiloa võib väljastada neile keskmise või raske obstruktiivse uneapnoe sündroomiga juhiloa taotlejatele ja juhtidele, kes suudavad oma terviseprobleemi piisava kontrolli all hoida, soostuvad sobiva raviga ja kelle unisus võib olla vähenenud (mida kinnitab pädev meditsiiniline arvamus).
- (5) Ravitavad keskmise või raske obstruktiivse uneapnoe sündroomiga juhiloa taotlejad ja juhid peavad läbima korrapärased arstlikud läbivaatused 1. rühma puhul maksimaalselt kuni iga kolme aasta tagant ja 2. rühma puhul kuni ühe aasta tagant, et teha kindlaks ravile allumise määr, ravi jätkamise vajadus ja pidev valvsus.

EPILEPSIA

12. Mootori jõul liikuva sõiduki juhi epilepsiahood või muud äkilised teadvusehäired kujutavad suurt ohtu liiklusohutusele.

Järgmistes punktides kasutatakse järgmisi mõisteid:

„epilepsia“ – terviseseisund, mille korral asjaomasel isikul on olnud kaks või enam epilepsiahoogu, mille vahe on alla viie aasta;

„provotseeritud epilepsiahoog“ – epilepsiahoog, millel on äratuntav põhjuslik tegur, mida saab vältida.

Isikul, kellel esineb esmane või ühekordne haigushoog või teadvusekaotus, soovitatakse sõidukijuhtimisest hoiduda. Vaja on eriarsti aruannet, kus on kirjas juhtimiskeelu ja nõutava järelkontrolli aeg.

Äärmiselt tähtis on tuvastada isikuomane epilepsiasündroom ja haigushoo tüüp, et saaks täpselt hinnata isiku sõiduohutust (sh uute haigushoogude ohtu) ja määrata talle sobiv ravi. Seda teeb neuroloog.

1. rühm

- (1) Epilepsiat põdevate 1. rühma juhtide juhtimisvõimet tuleb jälgida kuni ajani, mil juhil ei ole vähemalt viie aasta jooksul olnud ühtki haigushoogu.
Kui isikul on epilepsia, ei loeta tingimusteta loa andmise kriteeriume täidetuks. Sellest tuleb teavitada juhilube väljastavat asutust.
- (2) Provotseeritud epilepsiahoog: taotlejat, kellel on olnud selline seisund, mille esilekutsujat on võimalik tuvastada ja mis tõenäoliselt ei kordu roolis olles, võib neuroloogi individuaalse arvamuse alusel pidada juhtimisvõimeliseks (asjakohasel juhul hinnatakse seda vastavalt III lisa muudele asjakohastele punktidele, näiteks seoses alkoholi või muu komorbiidsuse korral).
- (3) Esimene või üks provotseerimata haigushoog: juhiloa taotleja, kellel on toimunud esimene provotseerimata epilepsiahoog, võib juhtimisvõimeliseks tunnistada pärast kuuekuulist haigushoogudeta ajavahemikku, kui ta on läbinud sobiva meditsiinilise hindamise. Riiklikud ametiasutused võivad juhtidele, kellel on tõendatud head prognostilised näitajad, anda juhtimisõiguse varem.
- (4) Muu teadvusekaotus: teadvusekaotust tuleb hinnata vastavalt sellele, kas see võib korduda sõidukit juhtides.
- (5) Epilepsia: juhid ja juhiloa taotlejad võib tunnistada juhtimiseks sobivaks, kui neil ei ole ühe aasta jooksul esinenud uusi haigushooge.
- (6) Ainult magades esinevad haigushoogud: juhiloa taotleja või juhi, kellel on haigushoogud esinenud ainult magades, võib tunnistada juhtimiseks sobivaks, kui haigustüüp tuvastati sellise ajavahemiku jooksul, mis ei ole lühem kui epilepsia puhul nõutav haigushoogudeta ajavahemik. Kui atakk/haigushoog esineb ärkveloleku ajal, on enne juhiloa väljastamist nõutav üheaastane ajavahemik, mille jooksul uusi haigushooge ei esine (vt „Epilepsia”, punkti 12 alapunkt 5).
- (7) Haigushoog, mis ei põhjusta teadvusetust ega mõjuta tegutsemisvõimet: juhiloa taotleja või juhi, kellel on esinenud ainult selliseid haigushooge, mis ei põhjusta teadvusetust ega mingeid funktsioonihäireid, võib tunnistada juhtimiseks sobivaks, kui haigustüüp tuvastati sellise ajavahemiku jooksul, mis ei ole lühem kui epilepsia puhul nõutav haigushoogudeta ajavahemik. Kui esineb mingit muud liiki atakke/haigushooge, on enne juhiloa väljastamist nõutav üheaastane ajavahemik, mille jooksul uusi haigushooge ei esine (vt „Epilepsia”, punkti 12 alapunkt 5).
- (8) Haigushoog, mis on põhjustatud epilepsiavastase ravi muutmisest või vähendamisest, mis on arsti poolt ette kirjutatud: patsiendil võidakse soovitada mitte juhtida sõidukit alates ravi vähendamise algusest kuni ajani, mil ravi lõpetamisest on möödunud kuus kuud. Kui ravimite arsti poolt ette kirjutatud vahetamise või ärajätmise korral esinevate haigushoogude tõttu taastatakse eelnevalt tulemuslik ravi, tuleb juhtimisest loobuda kolmeks kuuks.
- (9) Pärast tulemuslikku epilepsia kirurgilist ravi: vt „Epilepsia“, punkti 12 alapunkt 5.

2. rühm

- (10) Juhiloa taotleja ei tohi nõutava haigushoogudeta ajavahemiku jooksul saada epilepsiavastast ravi. Teha tuleb sobiv meditsiiniline järelkontroll. Ekstensiivse kirurgilise uuringu käigus ei tohi olla tuvastatud epilepsiaga seotud ajupatoloogiat ja elektroentsefalogramm (EEG) puuduvad epilepsiataolised

ilmingud. EEG ja sobiv neuroloogiline hindamine tuleb teha pärast akuutset episoodi.

- (11) Provotseeritud epilepsiahoog: taotleja, kellel on olnud provotseeritud epilepsiahoog, mille esilekutsujat on võimalik tuvastada ja mis tõenäoliselt ei kordu roolis olles, võib neuroloogi individuaalse arvamuse alusel pidada juhtimisvõimeliseks. EEG ja sobiv neuroloogiline hindamine tuleb teha pärast akuutset episoodi.

Isik, kellel on ajusisesed struktuuraalsed kahjustused ning suur haigushoogude oht, ei tohi juhtida 2. rühma sõidukeid seni, kuni epilepsiahoog on vähenenud vähemalt 2 protsendini aastas. Asjakohasel juhul peab hindamine toimuma kooskõlas teiste III lisa asjakohaste jagudega (nt alkoholiga seoses).

- (12) Esimene või üks provotseerimata haigushoog: juhiloa taotleja, kellel esines esmane provotseerimata haigushoog, võib pärast sobivat neuroloogilist hindamist tunnistada juhtimiseks sobivaks, kui tal ei ole viis aastat esinenud haigushooge ilma epilepsiavastaseid ravimeid kasutamata. Riiklikud ametiasutused võivad juhtidele, kellel on tõendatud head prognostilised näitajad, anda juhtimisõiguse varem.
- (13) Muu teadvusekaotus: teadvusekaotust tuleb hinnata vastavalt sellele, kas see võib korduda sõidukit juhtides. Kordumise oht ei tohiks olla üle 2 % aastas.
- (14) Epilepsia: kümme aastat ilma uute haigushoogudeta peab olema saavutatud ilma epilepsiavastaste ravimite abita. Riiklikud ametiasutused võivad juhtidele, kellel on tõendatud head prognostilised näitajad, anda juhtimisõiguse varem. Sama kehtib ka juveniilse epilepsia korral.

Teatavad tervisehäired (nt arteriovenoosne väärend või ajusisene hemorraagia) põhjustavad haigushoogude ohtu, isegi kui haigushooge ei ole veel esinenud. Sellisel juhul viib hindamise läbi pädev meditsiinasutus; loa saamiseks ei tohiks kordumise oht olla üle 2 % aastas.

VAIMSE TERVISE HÄIRED

13. Vaimse või intellektipuudega taotlejate ja juhtide suhtes kohaldatakse järgmisi eeskirju.

1. rühm

- (1) Juhiluba ei väljastata ega uuendata taotlejatele ja juhtidele, kes kannatavad järgmiste terviseprobleemide all:
- (a) tõsine vaimse tervise häire, olenemata sellest, kas see on kaasa sündinud või põhjustatud haigusest, traumast või neurokirurgilistest operatsioonidest,
 - (b) tõsine intellektipuue;
 - (c) rasked (east tingitud) käitumisprobleemid või isiksusehäired, mis mõjutavad tõsiselt hindamisvõimet, käitumist või kohanemisvõimet,

välja arvatud juhul, kui taotlusele on lisatud pädev meditsiiniline arvamus ja vajaduse korral tingimused, et isik käib korrapäraselt arstlikus kontrollis.

2. rühm

- (2) Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama kõnealuse rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohte.

ALKOHOL

14. Alkoholi tarbimine kujutab suurt ohtu liiklusohutusele. Selle probleemi ulatuse tõttu peavad meditsiiniastutused olema eriti valvsad.

1. rühm

(1) Juhiluba ei väljastata ega uuendada juhiloa taotlejatele ega juhtidele, kellel on alkoholisõltuvus või kes ei suuda joobes olles juhtimisest hoiduda, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse sobivaid tehnoloogilisi piiranguid (näiteks kohustuslik alkoholiku kasutamine).

Juhiloa taotlejatele või juhtidele, kellel on varem olnud alkoholisõltuvus, võib juhiloa väljastada või seda uuendada pädeva meditsiinilise arvamuse alusel ja tingimusel, et nad käivad korrapäraselt arstlikus kontrollis, kui on tõendatud nende karskus teatava ajavahemiku jooksul. Sellisel juhul lisapiiranguid ei kohaldata.

2. rühm

(2) Pädev meditsiiniastutus peab nõuetekohaselt arvestama kõnealuse rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohte.

NARKOOTIKUMID JA RAVIMID

15. Narkootikumide ja ravimite suhtes kohaldatakse järgmisi eeskirju.

Ainete kuritarvitamine

(1) Ühegi kategooria juhiluba ei väljastata ega uuendada neile juhiloa taotlejatele ja juhtidele, kes on sõltuvad psühhotroopsetest ainetest või kes ei ole neist ainetest küll sõltuvad, aga kuritarvitavad neid korrapäraselt.

Korrapärane kasutus

1. rühm

(2) Juhiluba ei väljastata ega uuendada neile juhiloa taotlejatele ja juhtidele, kes kasutavad korrapäraselt psühhotroopseid aineid, mis võivad kahjustada nende võimet sõita ohutult, kui kasutatud kogus on selline, et see mõjub halvasti sõiduki juhtimisele. See kehtib ka kõikide sõiduki juhtimise võimet mõjutavate ravimite või ravimikombinatsioonide suhtes.

2. rühm

(3) Pädev meditsiiniastutus peab nõuetekohaselt arvestama kõnealuse rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohte.

NEERUHAIGUSED

16. Neeruhaigustega taotlejate suhtes kohaldatakse järgmisi eeskirju.

1. rühm

(1) Juhiloa võib väljastada või seda uuendada tõsise neerupuudulikkusega taotlejatele ja juhtidele pädeva meditsiinilise arvamuse alusel, kui isik käib korrapäraselt arstlikus kontrollis.

2. rühm

(2) Juhiluba ei väljastata ega uuendada tõsise ja pöördumatu neerupuudulikkusega taotlejatele ja juhtidele, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud

erandjuhtudel pädeva meditsiinilise arvamuse alusel, kui isik käib korrapäraselt arstlikus kontrollis.

MUUD SÄTTED

17. Järgmised lisasätted ei liigitu ühegi eeltoodud punkti alla.

1. rühm

(1) Pädeva meditsiinilise arvamuse alusel ja vajaduse korral korrapäraselt arstlikus kontrollis käimise korral võib juhiloa väljastada või seda uuendada nende taotlejatele ja juhtide puhul, kellele on tehtud organi siirdamine või kellel on sõiduki juhtimise võimet mõjutav tehisimplantaat.

2. rühm

(2) Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama kõnealuse rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohte.

Üldreeglina ei väljastata ega uuendata juhiluba neil(e) taotlejatel(e) ega juhtidel(e), kes kannatavad mingi muu eespool nimetatata häire all, mis võib olla liiklusohutust mõjutav talitluslik häire või seda põhjustada, välja arvatud juhul, kui taotlusele on lisatud pädev meditsiiniline aramus ja vajaduse korral käib isik korrapäraselt arstlikus kontrollis.

IV LISA

MIINIMUMNÕUDED ISIKUTELE, KES VÕTAVAD VASTU SÕIDUEKSAMEID

1. Eksamineerijatele esitatavad pädevusnõuded

- (1) Isikutel, kellel on õigus viia läbi taotleja juhtimisoskuste praktilist hindamist mootori jõul liikuvast sõidukist, peavad olema punkti 1 alapunktis 2–6 loetletud valdkondadega seotud teadmised, oskused ja arusaamine.
- (2) Eksamineerija pädevused peavad olema asjakohased, et hinnata selle kategooria sõidukite juhiloa taotleja oskusi, mille saamiseks sõidueksam läbi viiakse.
- (3) Sõidu ja hindamisega seotud teadmised ja arusaamine:
 - (a) teooria juhi käitumise kohta;
 - (b) ohtude äratundmine ja õnnetuste vältimine;
 - (c) õppekava, millel põhinevad sõidueksami nõuded;
 - (d) sõidueksami nõuded;
 - (e) asjakohased teede- ja liiklusalased õigusaktid, kaasa arvatud asjakohased ELi ja siseriiklikud õigusaktid ning tõlgendusjuhised;
 - (f) hindamise teooria ja tehnika;
 - (g) kaitslik sõiduviis.
- (4) Hindamisega seotud oskused:
 - (a) võime taotleja oskusi kogu eksami sooritamise ajal täpselt vaadelda, kontrollida ja anda neile hinnang, eelkõige:
 - (b) ohtlike olukordade täielik ja täpne äratundmine;
 - (c) kõnealuste olukordade põhjuse ja eeldatava mõju õige määratlemine;
 - (d) pädevuse saavutamine ja vigade äratundmine;
 - (e) hindamise ühtlus ja kooskõla;
 - (f) võtta kiiresti vastu teavet ja keskenduda olulisematele punktidele;
 - (g) ettenägelikkus, võimalike probleemide äratundmine ja nende lahendamise strateegiate väljatöötamine;
 - (h) kiire ja konstruktiivse tagasiside andmine.
- (5) Isiklikud sõiduuskused
Asjaomase kategooria sõidukiga tehtava sõidueksami vastuvõtjaks lubatud isik peab olema võimeline juhtima mootori jõul liikuva vastava tüübi sõidukit järjepidevalt kõrgel tasemel.
- (6) Teenusekvaliteet:
 - (a) määrata kindlaks ja teha teatavaks, mis juhiloa taotlejat eksamil ootab;
 - (b) suhelda arusaadavalt, valides adressaadile ja kontekstile vastava sisu, stiili ja keele, ning tegeleda juhiloa taotlejate järelepärimistega;
 - (c) anda arusaadavat tagasisidet eksami tulemuste kohta;

- (d) kohelda kõiki juhiloa taotlejaid lugupidavalt ja mittediskrimineerivalt.
- (7) Tehnilised ja füüsilised teadmised sõiduki kohta:
 - (a) tehnilised teadmised sõiduki kohta, näiteks roolimise, rehvide, pidurite ja tulede kohta, eriti mootorrataste ja raskeveokite puhul;
 - (b) veose pealelaadimise ohutus;
 - (c) teadmised sõiduki füüsiliste näitajate, näiteks kiiruse, hõõrdumise, dünaamika ja energia kohta.
- (8) Sõitmine kütuse-/energiatõhusal ja keskkonnahoidlikul viisil.

2. Üldtingimused

- (1) B-kategooria eksamineerijad:
 - (a) peavad olema olnud B-kategooria juhiloa omanikud vähemalt kolm aastat;
 - (b) peavad olema vähemalt 23 aastat vanad;
 - (c) peavad olema edukalt läbinud käesoleva lisa punktis 3 ettenähtud alusõppe ning seejärel osalema kvaliteedi tagamise ja jätkuõppes vastavalt käesoleva lisa punktile 4;
 - (d) peavad olema läbinud kutsekoolituse, mille tulemusel on lõpetatud vähemalt rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED)¹ kohane 3. tase;
 - (e) ei tohi samal ajal pidada sõiduõpetaja ametit autokoolis.
- (2) Teiste kategooriate eksamineerijad:
 - (a) peavad omama vastava kategooria sõiduki juhiluba või sellele vastavaid teadmisi piisava kutsekvalifikatsiooni näol;
 - (b) peavad olema edukalt läbinud käesoleva lisa punktis 3 ettenähtud alusõppe ning seejärel osalema kvaliteedi tagamise ja jätkuõppes vastavalt käesoleva lisa punktile 4;
 - (c) peavad olema olnud vähemalt kolm aastat B-kategooria eksamineerijad; eelmainitud nõuet võib mitte kohaldada, kui asjaomane eksamineerija tõendab järgmist:
 - i) vähemalt viieaastane vastava kategooria sõidukogemus või
 - ii) teoreetilise ja praktilise sõiduoskuse olemasolu kõrgemal tasemel, kui see on vajalik juhiloa saamiseks, mistõttu muutub see nõue tarbetuks;
 - (d) peavad olema läbinud kutsekoolituse, mille tulemusel on lõpetatud vähemalt rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) kohane 3. tase;
 - (e) ei tohi samal ajal pidada sõiduõpetaja ametit autokoolis.
- (3) Vastavused

¹ [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_Standard_Classification_of_Education_\(ISCED\)#Implementation_of_ISCED_2011_.28levels_of_education.29](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED)#Implementation_of_ISCED_2011_.28levels_of_education.29)

- (a) Liikmesriigid võivad lubada eksamineerijal võtta vastu AM-, A1-, A2- ja A-kategooria sõidueksameid, kui ta on läbinud punktis 3 ettenähtud alusõppe ühes neist kategooriatest.
- (b) Liikmesriigid võivad lubada eksamineerijal võtta vastu C1-, C-, D1- ja D-kategooria sõidueksameid, kui ta on läbinud punktis 3 ettenähtud alusõppe ühes neist kategooriatest.
- (c) Liikmesriigid võivad lubada eksamineerijal võtta vastu BE-, C1E-, CE-, D1E- ja DE-kategooria sõidueksameid, kui ta on läbinud punktis 3 ettenähtud alusõppe ühes neist kategooriatest.

3. Alusõpe

(1) Aluskoolitus

- (a) Enne kui isikul lubatakse sõidueksameid vastu võtta, peab ta olema edukalt läbinud koolitusprogrammi, mille liikmesriik võib punktis 1 nimetatud pädevuste omandamiseks kindlaks määrata.
- (b) Liikmesriigid peavad kindlaks määrama, kas konkreetse koolitusprogrammi sisu on seotud ühe või mitme kategooria sõidueksamite vastuvõtmisega.

(2) Eksamid

- (a) Enne kui isikul lubatakse sõidueksameid vastu võtta, peab ta tõendama, et tal on punktis 1 loetletud valdkondades piisavad teadmised, arusaamine, oskused ja sobivus.
- (b) Liikmesriigid kehtestavad eksamineerimise korra, mille alusel saab pedagoogiliselt korrektselt hinnata isiku neid pädevusi, mis on kindlaks määratud punktis 1, eriti selle alapunktis 4. Eksamiprotsess peab olema ligipääsetav² ning sisaldama nii teoreetilist kui ka praktilist osa. Asjakohasel juhul võib kasutada arvutipõhist hindamist. Eksami jooksul toimuvate testide ja hindamise olemuse ning kestuse üle otsustavad liikmesriigid.
- (c) Liikmesriigid peavad kindlaks määrama, kas konkreetse eksami sisu on seotud ühe või mitme kategooria sõidueksamite vastuvõtmisega.

4. Kvaliteedi tagamine ja jätkuõpe

(1) Kvaliteedi tagamine

- (a) Liikmesriigid kehtestavad kvaliteedi tagamise korra, et eksamineerijatele esitatavad nõuded oleksid täidetud.
- (b) Kvaliteedi tagamise kord peaks hõlmama eksamineerijate töö järelevalvet, nende jätkuõpet ja uut akrediteerimist, nende pidevat kutsealast arengut ning nende poolt vastu võetud sõidueksamite tulemuste korrapärasest kontrolli.
- (c) Liikmesriigid tagavad punkti 4 alapunkti 1 alapunktis b loetletud kvaliteedi tagamise korra abil, et igale eksamineerijale tehakse järelevalvet kord aastas. Peale selle peavad liikmesriigid ette nägema, et iga eksamineerija tegevust eksami vastuvõtmisel jälgitakse iga viie aasta tagant vähemalt poole päeva jooksul, et oleks võimalik jälgida mitut erinevat eksamit. Kui avastatakse

² Kooskõlas ligipääsetavusnõuetega, mis on sätestatud Euroopa ligipääsetavuse aktis (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta).

probleeme, tuleb võtta parandusmeetmeid. Järelevalve teostajal peavad olema liikmesriigilt saadud vastavad volitused.

- (d) Liikmesriigid võivad sätestada, et juhul kui eksamineerijal on luba võtta vastu mitme kategooria sõidueksameid, on nõue teostada järelevalvet mitme kategooria eksami üle täidetud, kui seda on tehtud vaid ühe kategooria üle.
- (e) Sõidueksamite jälgimise ja järelevalvega peab tegelema liikmesriigi volitatud organ, et tagada korrektne ja järjekindel hindamine.

(2) Jätkuõpe

- (a) Liikmesriigid sätestavad, et sõltumata sõidueksami eksamineerijate volitustega hõlmatud kategooriate arvust peavad nad oma volituste säilitamiseks:
 - i) läbima iga kahe aasta jooksul vähemalt neljapäevase korrapärase koolituse, et:
 - säilitada ja värskendada vajalikke teadmisi ja eksamineerimise oskusi;
 - saada uusi pädevusi, mis on nende kutsealase tegevuse seisukohalt oluliseks muutunud;
 - tagada, et eksamineerijad võtavad eksameid ka edaspidi vastu õiglaste ja ühtsete nõuete alusel;
 - ii) läbima iga viie aasta jooksul vähemalt viiepäevase korrapärase koolituse, et:
 - arendada edasi ja säilitada vajalikke praktilisi sõiduoskusi.
- (b) Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et need eksamineerijad, kelle tegevuses tuvastati vastavalt kehtivale kvaliteedi tagamise süsteemile tõsiseid puudusi, läbivad kohe spetsiaalse koolituse.
- (c) Jätkuõpe võib toimuda teabetundide või õppetundide vormis kas tavapäraselt või arvutipõhiselt ning võib olla suunatud kas üksikisikutele või rühmadele. Jätkuõpe võib sisaldada uut nõuetega seotud akrediteerimist, nii nagu liikmesriigid seda sobivaks peavad.
- (d) Kui eksamineerijal on lubatud vastu võtta sõidueksameid mitmes kategoorias, võivad liikmesriigid sätestada, et eksamineerijatele esitatav nõue jätkuõppe läbimise kohta mitmes kategoorias on täidetud, kui jätkuõppe on läbitud ühes kategoorias, tingimusel et täidetud punkti 4 alapunkti 2 alapunktis e esitatud tingimus.
- (e) Kui eksamineerija ei ole viimase 24 kuu jooksul vastava kategooria eksamit vastu võtnud, peab ta läbima uue sobiva hindamise enne, kui tal lubatakse selles kategoorias sõidueksameid vastu võtta. Uus hindamine võib toimuda punkti 4 alapunkti 2 alapunktis a esitatud nõude kohaselt.

5. Omandatud õigused

- (1) Liikmesriigid võivad isikutel, kes on vahetult enne direktiivi 2006/126/EÜ jõustumist saanud volitused sõidueksamite vastuvõtmiseks, lubada võtta sõidueksameid vastu ka edaspidi, hoolimata sellest, et nad ei ole sellesisulisi volitusi saanud vastavalt punktis 2 nimetatud üldtingimustele ega ka punktis 3 sätestatud alusõppe nõude kohaselt.

- (2) Selliste eksamineerijate suhtes kohaldatakse siiski punktis 4 sätestatud korrapärase järelvalve ja kvaliteedi tagamise korda.

V LISA

ARTIKLI 6 LÕIKE 1 PUNKTI C TEISE TAANDE TEISES LÕIGUS MÄÄRATLETUD AUTORONGIDE JUHIKOOLITUSE JA EKSAMINEERIMISE MIINIMUMNÕUDED

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et:
 - (a) kiita heaks artikli 10 lõike 1 punktis d ettenähtud koolitus ja teha selle üle järelevalvet või
 - (b) korraldada artikli 10 lõike 1 punktis d ettenähtud oskuste ja käitumise eksam.
2. Juhikoolitus peab kestma vähemalt 7 tundi.
3. Juhikoolituse sisu

Juhikoolitus hõlmab II lisa punktides 2 ja 7 kirjeldatud teadmisi, oskusi ja käitumist. Eritähelepanu pööratakse sõiduki liikumise dünaamikale, ohutuskriteeriumidele, vedukile ja haagisele (haakeseade), nõuetekohasele veose pealeladimisele ja ohutusseadmetele.

Eksami praktiline osa sisaldab järgmisi aspekte: kiirendamine, aeglustamine, tagurdamine, pidurdamine, pidurdusteed, sõidurea vahetamine, pidurdus-/vältimismanööver, haagise lengerdamine, haagise külge- ja lahtihaakimine ning parkimine.

Iga koolitusel osaleja peab läbima praktilise osa ning tõendama oma oskusi ja käitumist avalikel teedel.

Koolitusel kasutatavad autorongid kuuluvad kategooriasse, mille jaoks koolitusel osalejad juhiluba taotlevad.
4. Oskuste ja käitumise eksami kestus ja sisu

Eksami kestus ja läbitav vahemaa peavad olema piisavad, et hinnata punktis 3 sätestatud oskusi ja käitumist.

VILISA

JUHIKOOLITUSE JA -EKSAMI MIINIMUMNÕUDED A-KATEGOORIA MOOTORRATASTE PUHUL (JUHTIMISÕIGUSE JÄRKJÄRGULINE OMANDAMINE)

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et:
 - (a) kiita heaks artikli 10 lõike 1 punktis c ettenähtud koolitus ja teha selle üle järelevalvet või
 - (b) korraldada artikli 10 lõike 1 punktis c ettenähtud oskuste ja käitumise eksam.
2. Juhikoolitus peab kestma vähemalt 7 tundi.
3. Juhikoolituse sisu
Juhikoolitus sisaldab kõiki II lisa punktis 6 kirjeldatud aspekte.
Iga loataotleja läbib koolituse praktilised osad ning tõendab oma oskusi ja käitumist avalikel teedel.
Koolitusel kasutatavad mootorrattad kuuluvad kategooriasse, mille jaoks koolitusel osalejad juhiluba taotlevad.
4. Oskuste ja käitumise eksami kestus ja sisu
Eksami kestus ja läbitav vahemaa peavad olema piisavad, et hinnata käesoleva lisa punktis 3 sätestatud oskusi ja käitumist.

VII LISA
VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2006/126/EÜ	Määrus (EL) nr 383/2012	Uus direktiiv
–		Artikkel 1
–		Artikli 2 lõiked 1, 2, 3 ja 12
–		Artikli 3 lõiked 1, 2, 3, 4, 5 ja 7
Artikli 1 lõige 1		Artikli 4 lõige 1
Artikli 1 lõige 2		Artikli 4 lõike 5 esimene lõik
Artikli 1 lõike 3 esimene lõik		Artikli 4 lõike 5 teise lõigu esimene lause
Artikli 1 lõike 3 teine lõik		Artikli 4 lõike 5 teise lõigu teine lause
Artikli 1 lõike 3 kolmas lõik		Artikli 4 lõige 8
Artikli 1 lõige 4		–
Artikli 2 lõige 1		Artikli 3 lõige 6
Artikli 2 lõige 2		Artikli 4 lõige 3
Artikli 3 lõige 1		Artikli 4 lõike 2 esimene lõik
Artikli 3 lõige 2		Artikli 4 lõike 2 teine lõik
Artikli 3 lõige 3		Artikli 4 lõige 4

–		Artikli 4 lõige 6 ja lõike 7 esimene ja teine lõik
–		Artikkel 5
Artikli 4 lõike 1 esimene lause		Artikli 6 lõige 1
Artikli 4 lõike 1 teine lause		Artikli 7 lõiked 1, 2, 3 ja 5
Artikli 4 lõike 2 sissejuhatav tekst Artikli 4 lõike 2 esimene lõik		Artikli 6 lõike 1 punkti a sissejuhatav osa Artikli 6 lõike 1 punkti a esimene lõik
Artikli 4 lõike 2 esimene taane		Artikli 6 lõike 1 punkti a esimene ja teine taane Artikli 2 lõiked 5 ja 6
Artikli 4 lõike 2 teine taane Artikli 4 lõike 3 punkti a kolmas taane Artikli 4 lõike 4 punkti a teine taane		Artikli 7 lõike 1 punkt a
Artikli 4 lõike 3 sissejuhatav osa		
Artikli 4 lõike 3 esimene taane		Artikli 2 lõige 8
Artikli 4 lõike 3 teine taane		Artikli 2 lõige 9
Artikli 4 lõike 3 punkti a sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 3 punkti a esimene ja teine taane		Artikli 6 lõike 1 punkti b alapunkt i Artikli 6 lõike 1 punkti b alapunkti i esimene ja teine taane
Artikli 4 lõike 3 punkti b sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 3 punkti b esimene taane		Artikli 6 lõike 1 punkti b alapunkt ii Artikli 6 lõike 1 punkti b alapunkti ii esimene taane
Artikli 4 lõike 3 punkti b teine taane Artikli 4 lõike 4 punkti b viies lõik Artikli 4 lõike 4 punkti c teine		Artikli 7 lõike 1 punkt b

taane Artikli 4 lõike 4 punkti e kolmas taane		
Artikli 4 lõike 3 punkti c sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 3 punkti c alapunkti i sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 3 punkti c alapunkti ii sissejuhatav osa		Artikli 6 lõike 1 punkti b alapunkt iii Artikli 6 lõike 1 punkti b alapunkti iii esimene taane Artikli 6 lõike 1 punkti b alapunkti iii teine taane
Artikli 4 lõike 3 punkti c alapunkti i esimene taane		Artikli 7 lõike 1 punkti c alapunkt i
Artikli 4 lõike 3 punkti c alapunkti ii esimene taane		Artikli 7 lõike 1 punkti c alapunkt ii
Artikli 4 lõike 4 sissejuhatav osa		Artikli 6 lõike 1 punkti c sissejuhatav osa
Artikli 4 lõike 4 esimene taane		Artikli 2 lõige 10
Artikli 4 lõike 4 teine taane		–
Artikli 4 lõike 4 punkti a sissejuhatav osa		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti i sissejuhatav osa
Artikli 4 lõike 4 punkti a esimene taane		Artikli 6 lõike 1 punkti a teine taane Artikli 2 lõige 7 Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt i Artikli 2 lõige 11
Artikli 4 lõike 4 punkti a kolmas taane		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti i teine lõik
–		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti i kolmas lõik
Artikli 4 lõike 4 punkti b sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 4 punkti b esimene kuni neljas lõik		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt ii Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti ii esimene kuni neljas lõik
Artikli 4 lõike 4 punkti c		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt

sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 4 punkti c esimene taane		iii Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti iii esimene taane
Artikli 4 lõike 4 punkt d		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt iv
Artikli 4 lõike 4 punkti e sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 4 punkti e esimene ja teine taane		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt v Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti v esimene ja teine taane
Artikli 4 lõike 4 punkt f		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt vi
Artikli 4 lõike 4 punkti g sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 4 punkti g esimene taane		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti vii esimene taane
Artikli 4 lõike 4 punkti g teine taane Artikli 4 lõike 4 punkti i teine taane		Artikli 7 lõike 1 punkt d Artikli 7 lõike 1 punkt d
Artikli 4 lõike 4 punkt h		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt viii
Artikli 4 lõike 4 punkti i sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 4 punkti i esimene taane		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt ix
Artikli 4 lõike 4 punkt j		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt x
Artikli 4 lõike 4 punkti k sissejuhatav osa Artikli 4 lõike 4 punkti k esimene taane		Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkt xi Artikli 6 lõike 1 punkti c alapunkti xi esimene taane
Artikli 4 lõike 4 punkti k teine taane		Artikli 7 lõike 1 punkt e
Artikli 4 lõige 5		Artikli 6 lõige 2
Artikli 4 lõike 6 esimene lõik		Artikli 7 lõige 2

Artikli 4 lõike 6 teine lõik		Artikli 7 lõige 3
Artikli 4 lõike 6 kolmas ja neljas lõik		Artikli 7 lõige 4
Artikli 4 lõige 7		Artikli 7 lõige 5
Artikli 5 lõige 1		Artikli 8 lõige 1
Artikli 5 lõige 2		Artikli 8 lõike 1 teine lõik
Artikli 6 lõige 1		Artikli 9 lõige 1
Artikli 6 lõike 2 sissejuhatav osa		Artikli 9 lõike 2 sissejuhatav osa
Artikli 6 lõike 2 punkt a		Artikli 9 lõike 2 punkt a
Artikli 6 lõike 2 punkt b		Artikli 9 lõike 2 punkt b
–		Artikli 9 lõike 2 punkt c
Artikli 6 lõike 2 punkt c		Artikli 9 lõike 2 punkt d
Artikli 6 lõike 2 punkt d		Artikli 9 lõike 2 punkt e
Artikli 6 lõike 2 punkt e		Artikli 9 lõike 2 punkt f
Artikli 6 lõike 2 punkt f		Artikli 9 lõike 2 punkt g
–		Artikli 9 lõike 2 punkt h
Artikli 6 lõige 3		Artikli 9 lõige 3
Artikli 6 lõige 4		Artikli 9 lõige 4
Artikli 7 lõige 1		Artikli 10 lõige 1
Artikli 7 lõige 2		Artikli 10 lõige 2
		Artikli 10 lõike 2 kolmas lõik
Artikli 7 lõike 3 sissejuhatav osa Artikli 7 lõike 3 punktid a ja b		Artikli 10 lõike 3 sissejuhatav osa Artikli 10 lõike 3 punktid a ja b

Artikli 7 lõike 3 esimene lõik		Artikli 10 lõige 6
Artikli 7 lõike 3 teine lõik		Artikli 10 lõike 3 esimene lõik
Artikli 7 lõike 3 kolmas lõik		Artikli 10 lõike 2 kolmas lõik
Artikli 7 lõike 3 neljas lõik		
Artikli 7 lõike 3 viies lõik		Artikli 10 lõike 2 viies lõik
–		Artikli 10 lõike 2 seitsmes lõik
–		Artikli 10 lõige 4
Artikli 7 lõige 4		Artikli 10 lõige 5
Artikli 7 lõige 5		Artikli 10 lõige 7
Artikkel 8		Artikli 4 lõige 8 ja artikli 8 lõige 2 I lisa puhul Artikli 10 lõige 8 II, III, V ja VI lisa puhul Artikli 16 lõige 2 IV lisa puhul
Artikkel 9		Artikkel 22
Artikkel 10		Artikli 16 lõige 1
Artikli 11 lõiked 1, 2 ja 3		Artikli 11 lõiked 1, 2 ja 3
Artikli 11 lõike 4 esimene ja kolmas lõik		Artikli 13 lõige 1
Artikli 11 lõike 4 teine lõik		Artikli 13 lõige 2
–		Artikli 13 lõiked 3 ja 4
Artikli 11 lõige 5		Artikli 11 lõige 4
Artikli 11 lõike 6 esimene lõik		Artikli 12 lõike 2 esimene lause
Artikli 11 lõike 6 teise lõigu		Artikli 12 lõige 5

esimene lause		
Artikli 11 lõike 6 teise lõigu teine lause		Artikli 12 lõike 2 teine lause
–		Artikli 12 lõiked 1, 3, 4, 6, 7, 8 ja 9
–		Artikkel 14
–		Artikkel 15
Artikkel 12		Artikli 17 lõige 1
–		Artikli 17 lõiked 2, 3 ja 4
Artikkel 13		Artikkel 18
Artikkel 14		Artikkel 20
Artikli 15 lõige 1		Artikli 19 lõige 1
Artikli 15 lõige 2		Artikli 19 lõige 2
Artikli 15 lõige 3		–
Artikli 15 lõike 4 esimene lause		Artikli 19 lõike 3 esimese lõigu esimene lause
–		Artikli 19 lõike 3 esimese lõigu teine lause Artikli 19 lõike 3 teine lõik
Artikli 15 lõike 4 teine lause		Artikli 19 lõike 3 kolmas lõik
–		Artikli 19 lõiked 4 ja 5

–		Artikkel 22
–		Artikkel 24
Artikkel 16		Artikkel 25
Artikkel 17		Artikkel 26
Artikkel 18		Artikkel 27
Artikkel 19		Artikkel 28
I lisa		I lisa A1 ja A2 osa I lisa D osa I lisa E osa
	Artikkel 1	–
	Artikli 2 lõige 1	I lisa B osa punkt 1
	Artikli 2 lõige 2	I lisa B1 osa punkti 2 alapunkt 1
	Artikli 2 lõige 3	–
	Artikkel 3	I lisa B osa punkt 2
	Artikkel 4	I lisa B osa punkt 3

	Artikli 5 lõige 1	I lisa B osa punkt 4
	Artikli 5 lõige 2	I lisa B osa punkt 5
	Artikli 5 lõige 3	I lisa B osa punkt 6
	Artikli 5 lõige 4	I lisa B osa punkt 7
	Artikli 5 lõige 5	I lisa B osa punkt 8
	Artikkel 6	–
	Artikli 7 lõige 1	I lisa B osa punkt 9
	Artikli 7 lõige 2	I lisa B osa punkt 10
	Artikkel 8	–
	I lisa	I lisa B1 osa
	II lisa	I lisa B2 osa
	III lisa	I lisa B3 osa
	IV lisa	I lisa B4 osa
–		I lisa C osa
II lisa		II lisa
III lisa		III lisa

IV lisa		IV lisa
V lisa		V lisa
VI lisa		VI lisa
VII lisa		–
VIII lisa		VII lisa